

LA VIDA ESPIRITUAL
Buenos Aires

September 1978

DUHOVNO
ŽIVLJENJE

PAULO VI

La imagen soberana de su Santidad Paulo VI, Vicario de Cristo en la tierra y Jefe visible de su Iglesia, inesperadamente se ha apagado y extinguido, en su residencia veraniega, en la noche del domingo 6 de agosto.

La repentina noticia conmocionó y golpeó el amor filial de los setecientos millones que componen el pueblo de Dios, como también el afecto y la simpatía de millones de personas que, aún no compartiendo su fe religiosa, anhelan y buscan los fundamentales bienes humanos de la libertad, la convivencia, la unidad y la paz, bienes de los que el papa Paulo VI era firme y constante pregonero y defensor.

Paulo VI, en momentos muy difíciles y críticos de la historia, ha sido el Papa de la promoción y defensa de la fe ante la desviación y confusión doctrinal; el Papa de la Paz ante el desorden, la violencia y la guerra; el Papa de los Derechos Humanos frente al orgullo y egoísmo de los hombres; el Papa de los pobres ante el materialismo desordenado; el Papa de la apertura ecuménica y del diálogo ante las intransigencias y antiguos alejamientos históricos; el Papa defensor de la vida humana ante métodos homicidas; el Papa religioso ante el secularismo; el Papa de la oración y vida interior ante el activismo que descentra; el Papa santo que se inmola y hasta se ofrece en rescate, para contrarestar los males del mundo contemporáneo.

nos deja la gigante figura de Paulo VI, llenos de fe elevamos nuestra plegaria a Dios para que premie su

En esta hora de consternación mundial por el vacío y silencio que intensa y fecunda acción pastoral, que estará siempre presente en nuestro venerado recuerdo y gratitud. Que viva eternamente feliz en la Casa del Padre.

Cardenal primado J. C. Aramburu

PAPEŽ PAVEL VI. — UMRL

Ko je bila ta številka naše revije že v tisku, je v nedeljo 6. avgusta zvečer nepričakovano umrl za srčno kapjo papež Pavel VI. Duhovno življenje bo objavilo članek o njegovi osebnosti in njegovem delu v prihodnji številki.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO XVI

SEPTEMBER 1978

Razvijajmo se iz svojih korenin!

Ni slučaj, da smo prišli kot begunci v to deželo. Božja Previdnost je tako hotela in ima pri tem gotovo svoje skrivnostne namene, ki jih na tem svetu ne bomo mogli nikdar do konca spoznati.

Gotovo pa je, da izhajamo iz slovenskih staršev, da smo prinesli s seboj kulturne vrednote, običaje in jezik in da so vse to velike dobrine, ki jih ne smemo zapraviti. Ohranjati jih moramo in z njimi oplajati novo domovino.

Seveda so mlajši hkrati že tudi sinovi te zemlje, te dežele, a to dejstvo ni v nobenem nepremagljivem nasprotju s slovensko pripadnostjo. Človek je to, kar se čuti, da je. Seveda je pa tudi res, da ni vedno lahko najti pravega razmerja in ravnovesja med gojitvijo prve in druge prvine. Vsakdo pa brez težav razume, da bi bilo protinaravno, če bi že prva generacija pozabila na svoj izvor, se tega morda sramovala ali pa celo pozitivno skušala odpravljati.

Do svojih sonarodnjakov ima človek prvotnejše in večje obveznosti kot do članov drugih narodov tudi na področju duhovnega apostolata. Krščanski nauk namreč zavrača dvojno skrajnost: breznarodni kozmopolitizem in pretirani nacionalizem.

Kozmopolitizem ne daje nobene vrednosti narodu in bi se naj po njem vsi narodi čim prej zlili v eno samo breznarodno skupnost, ki bi govorila en jezik in imela eno samo kulturo. To pojmovanje je protinaravno, ker se človek po naravi čuti člana določenega naroda in so mu vrednote lastnega naroda dražje kot drugih narodov, tako da je zanje pripravljen celo veliko žrtvovati.

Krščanstvo pa zavrača tudi pretirani nacionalizem, ki enemu narodu pripisuje večjo vrednost kot drugemu in bi zato prvemu dal rad neko vodilno mesto v zboru narodov in ga tod vodi v skušnjavo, da bi manjše in manj kulturne narode preziral in jih celo skušal sebi podrediti.

Pravi nauk je v sredi. Narodnost je velika naravna dobrina, globoko zakoreninjena v človeški naravi in torej izraz božje modrosti, ki hoče edinost v različnosti.

Kako naj delamo v duhovni dobrobit slovenske skupnosti? Veliko je možnosti, če smo velikodušni in iznajdljivi. En način je tudi ta, da sodelujemo pri našem tisku, ga naročamo, plačujemo, podpiramo, bremo, priporočamo in širimo med vsemi rojaki, da bo po svojih močeh prispeval k verski poglobitvi in slovenski zavesti.

KANTILENA ZA NOČ

Še preden noč zastre svetilko dneva,
hitim s pisánjem not za zgradbo speva,
da zaiskri se tja do stropa vez:
v zlato škrlatnih oknih dih ljubezni.

Kako si blizu,
Jezus,
Božji Sin.

V podobo Kruha Božjega spreminjaš
nebesa,
če le moremo verjeti,
se Vate, Živega, živeč zazreti!

In zdaj je noč.

Daj, mesec, pridi pet:
orkester rož poskuša melodije,
ponočnih hroščev frak slovesno sije,
v dvorano svod je z zvezdami razpet.

Morda se nam nocoj zares posreči
dojeti slutnjo
hrepenenj po sreči.

Vladimir Kos

Molitveni namen za september

SPLOŠNI NAMEN:

Da bi predavatelji učili krščanski nauk ter poslušalce zvesto uvajali v pravo vero pod vodstvom in učiteljstvom Cerkve.

Povod namena: Pred koncilom je imela Cerkev močno nadzorstvo nad profesorji in predavatelji verskega nauka ter knjigami, ki so jih ti pisali. S koncilom je dala mnogo večjo svobodo, naglasila pa je osebno odgovornost vsakogar za vse, kar uči in piše.

Ta svoboda rodi poleg zaželenih tudi nezaželene sadove. Nekateri teologi se vznemirljivo oddaljujejo od „uradnega“ učenja Cerkve. Pred dobrimi 10 leti je dvignil veliko prahu tkim. Holandski katekizem, zadnja leta pa knjige švicarskega profesorja Hansa Künga. Pod vprašaj se postavljajo razne verske resnice in versko ravnanje, ki je skozi stoletja veljalo kot nespremenljivo in nedotakljivo: Cerkev in njena nezmotljivost, nasledstvo papežev, duhovništvo in

Slavnostni koncert pevskega zbora „Gallus“ ob njegovi 30-letnici v soboto 8. julija 1978. Delegat slovenskih dušnih pastirjev v Argentini msgr. Anton Orehar se je zahvalil pevovodju dr. Juliju Savelliju in članom zbora za dragoceno sodelovanje pri vseh večjih verskih opravilih v vseh 30 letih. Za njim stoji predsednik ZS Marjan Loboda, ki je čestital dirigentu in zboru v imenu osrednjega slovenskega društva v Argentini (foto Ivan Makovec)

celibat, neločljivost zakona, osebna spoved, način maševanja, razlaga sv. pisma in še marsikaj.

Ta prevelika širina in svoboda je povzročila pri drugih strah pred „nevarnimi novotarijami, ki bodo uničile Cerkev“. Glavni predstavnik teh je francoski škof Lefebvre, ki trdi, da je koncil Cerkvi bolj škodoval, kakor koristil, in se kljub opominom od zgoraj ravna po predkoncilskih predpisih.

Eni in drugi so prišli v spor s cerkvenim učiteljstvom. Ker so družbena občila o tem obveščala — včasih tudi s ščepcem privoščljivosti — so za te napetosti ljudje vedeli, kar je pri marsikom povzročilo negotovost in nezaupanje v Cerkev.

Za kaj naj torej molimo?

— Za predavatelje, profesorje bogoslovja, sv. pisma, cerkvene zgodovine, za katehete, pridigarje, vzgojitelje in skratka za vse, ki razlagajo krščanski nauk. Naj ne bi učili svojega nauka niti tujega nauka sumljive vrednosti.

— da bi učili zvesto, to pomeni, da ne le na zunaj, zaradi pritiska od zgoraj ali iz preračunljivosti, ampak iz notranjega prepričanja. Ne le z besedo, ampak z živim pričevanjem vsega življenja, ker le tako učenje prepričuje in vzgaja.

— da bi se zavedali, da so poslani in postavljeni v svojo službo od Cerkve, ki jo navdihuje Sv. Duh in vodi papež kot Kristusov namestnik in steber resnice.

Izraz „da bi poslušalce uvajali v pravo vero“ hoče reči, naj bi poslušalcem pomagali k lastnemu razmišljanju in lastni sodbi in tako k čim bolj osebni veri, ki ni le plod poslušanja, ampak lastne odločitve. Le takšna vera je živa, močna in sposobna vzdržati tudi v najtežjih preizkušnjah.

MISIJONSKI NAMEN:

Za boljšo pripravo na zakon v Oceaniji.

Poleg šestih celin: Evrope, Azije, Afrike, obeh Amerik in Avstralije ima naša zemeljska obla še en svet zase: Oceanijo. To so tisočeri otoki in otočki, raztreseni v prostranstvih Tihega oceana. Ker so oddaljeni med seboj in od ostalega sveta, imajo slabo povezavo. Zemljepisci so jih zaradi preglednosti razdelili v tri skupine: Mikronezijo severno od ekvatorja, Melanezijo južno od ekvatorja in Polinezijo vzhodno od obeh in najbolj oddaljeno od vseh celin.

Prebivalci so večinoma azijskega porekla in so bili do nedavnega zelo zaostali. Tudi sedanji razvoj je počasen, tako da bi mogli Oceanijo imenovati „pozabljen del tretjega sveta“. Trgovina in še bolj turizem, ki jo v zadnjem času zblížujeta ostalim svetom, sta v ekonomskem pogledu sicer koristna, prinašata pa s sabo nevarnost moderne pokvarjenosti, ki je stalna spremljevalka bogastva in brezdelja.

Svetost zakona, zakonska zveza in priprava nanjo je bila v Oceaniji že doslej ogrožena zaradi redke naseljenosti, nepoučenosti in velikih razdalj. Moralna pokvarjenost, ki se širi z zahodno civilizacijo, to ogroženost še povečuje.

Zato nam sv. oče priporoča v

molitev vso Oceanijo, posebej pa še katoličane, ki jih je slab milijon ali ena tretjina vsega tamkajšnjega prebivalstva. Kjer ni prave priprave za zakon, tam tudi ni zdrave družine, in kjer ni zdrave družine, ni pravega verskega življenja.

Franc Cerar

Verski običaji v naših družinah in v skupnosti

MALI ŠMAREN

Osrednji praznik v tem mesecu je mali šmaren — 8. septembra, spomin Marijinega rojstva; imenovan tudi mala maša ali mala gospojnica v nasprotju z velikim šmarnom, veliko mašo ali veliko gospojnico v avgustu. Praznik nima tako velikega praznovanja kot veliki šmaren, a mu je v ljudskih običajih podoben. Ni pa tudi nič več zapovedan.

Na mali šmaren se končajo „medmašna romanja“ k Marijinih božjepotnim cerkvam. Če je v nas le količkaj iskrene, tople in vdanostne ljubezni do Matere božje, nam pač tudi v zdomstvu ne bo težko — recimo — vsaj enkrat v medmašnem času (med velikim in malim šmarnom) najti priložnost, da v družinski skupnosti ali med ožjimi prijatelji obiščemo katero od Mariji posvečenih cerkv.

Doma se v tem jesenskem času selijo lastovke v južne, tople kra-

je: „jesenska Marija lastovke odpelje, pomladanska (25. marca — Gospodovo oznanjenje Mariji) jih pa spet pripelje.“ Čebele prenehajo z nabiranjem medu, v vinogradih dozoreva grozdje. Vse to seveda — v Sloveniji. Poletna vročina je ponehala, zato večkrat že „mala maša za suktnjo vpraša“.

ŽALOSTNA MATI BOŽJA

Praznik je 15. septembra, v osmini malega šmarna, veselega spomina Marijinega rojstva. Marija je kot Odrešenikova mati z Njim sodoživljala vse odrešilno delo, ki ga je skozi 33 letno življenje vodilo do smrti na križu. V „Letu svetnikov III-568 bere-mo:

„Na praznik Žalostne Matere božje se ne spominjamo samo tiste bridkosti, ki jo je Marija doživljala na Kalvariji tja do pokopa svojega Sina, marveč celotnega njenega duhovnega mu-

čeništva skozi vse njeno življenje. Češčenje Marijinih žalosti, ob katerih premišljevanju naj kristjan zajema hrano za rast v veri, upanju in ljubezni, se opira na svetopisemska mesta o Mariji, če jih beremo v luči ideje Marija — Eva.“

Da bi nam bilo k temu Marijinemu prazniku lažje tudi v domačem krogu premišljevat i Njene žalosti, v kolikor jih navajajo svetopisemske knjige, naj tu našim bravcem navedemo odgovarjajoča mesta (Leto svetn. III — 568):

„Marija zavestno privoli (Lk 1, 38) v to, da postane Odrješnikova mati (Mt 1, 21) in da bo s tem deležna trpljenja, ki bo po napovedih stare zveze (Iz 53) zadelo prihodnjega Mesija; napovedano ji je, da bo meč bolečin prebodel njeno srce, njeno dušo, (Lk 2, 35); sv. pismo tudi govori o žalosti, kakršno je Marija občutila ob Jezusovem nepričakovanem zaostanku v templju (Lk 2, 41-50); in pripoveduje, kako Marija stoji pod križem, ko njen Sin umira za odrešenje sveta (Jan 19, 25-37).“

Kot sedmere žalosti Matere božje se navadno navajajo naslednje: 1) Simeonovo prerokovanje; 2) Beg v Egipt; 3) Jezusa izgube v Jeruzalemu; 4) Marija sreča s križem obložene-ga Sina; 5) Jezusa pribijejo na križ; 6) Jezusa snamejo s križa; 7) Jezusa položijo v grob. Prelepa razmišljanja o teh sed-

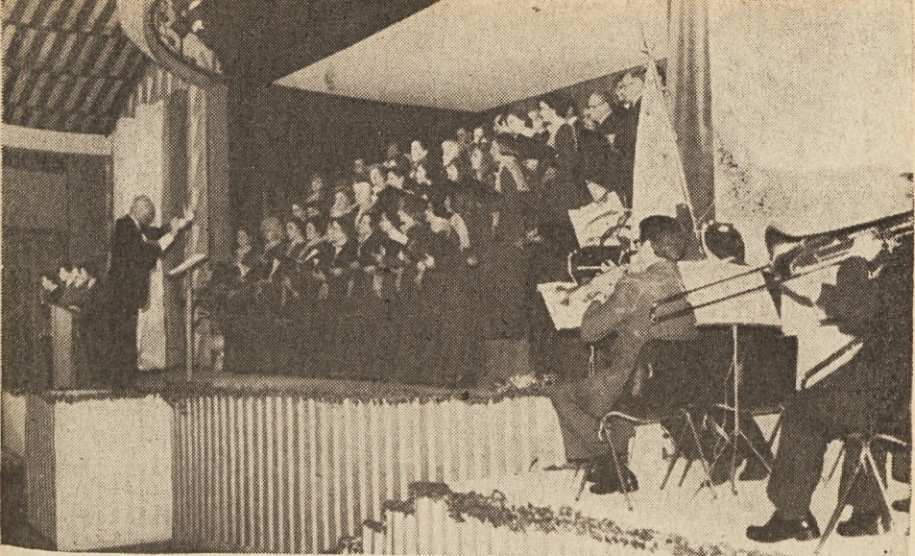
merih bridkosti najdemo v knjižici „Mati s prebodenim srcem“ (Karmel na Selu 1933 — Ponatis p. Kazimir Zakrajšek, Washington, 1942).

Marijino češčenje je bilo vse od prvih časov krščanstva med našimi predniki najgloblje zakoreninjeno v njihovih srcih. Toliko bolj so še v svoji tisočletni tragični zgodovini, polni trpljenja in bridkosti, razumevali žalosti Matere božje in se s toliko večjo vdanostjo zatekali k Njej v vseh stiskah in težavah.

Posebno češčenje Žalostne Matere božje se je pri nas razširilo po številnih bratovščinah v 14. in 15. stoletju. Središče tega češčenja pa je od 17. stoletja dalje postala božjepotna Žalostna gora pri Mokronogu na Dolenjskem.

Pravtako številne so tudi še druge romarske božjepotne cerkve, posvečene Žalostni Materi božji; n. pr. Žalostna gora nad Preserjem pri Ljubljani; bazilika v Stični; v Beli Krajini ena od treh cerkvá pri Treh farah pri Metliki; v Ljubljani v cerkvi sv. Florijana v šentjakovski fari itd.

Ni nobenega dvoma, da je vprav češčenje žalostne Matere božje nadvse umestno tudi za nas in naša občestva v zdomstvu! Pa tudi nobenih posebnih težav ni, da bi v teh naših okoliščinah ne mogli najti primerne-ga časa in primerne oblike — pod našim domačim krovom — za skupno češčenje v branju od-

„Gallus“ med izvajanjem Ciganove kantate „Ustoličenje karantanskih vojvod“ s 4 recitatorji na levi in 4 instrumentisti na desni strani odra v dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu (foto Ivan Makovec)

govarjajočih svetopisemskih odlomkov, v premišljevanju Marijinih sedmerih bolečin (ponovno priporočamo v ta namen zgoraj omenjeno knjižico!) in v molitvi!

„Marija sedem žalosti, ki je stoletja tolažila slovenski narod, naj nam ostane pribežališče in tolažba tudi v bodoče!“ (Leto svetnikov, III, 574).

V septembru sledijo v liturgičnem koledarju še nekateri svetniški prazniki, ki so bili nekdam zelo upoštevani, pa danes njihovo česčenje tone v pozabo. Tako n. pr. **evangelist sv. Matej** (Matevž) — 21. sept.; **sv. brata Kozma in Damijan** — 27. sept., ki sta končala mučeniške smrti pod

cesarjem Dioklecijanom; bila sta zdravnik in apostola, zato veljata za zavetnika zdravnikov in lekarnarjev.

SV. MIHAEL

Praznik ima 29. septembra. Je eden od treh nadangelov; njegovo ime pomeni: Kdo kakor Bog. Iz sv. pisma ga poznamo kot borivca proti Satanu, katerega peha v pekel. V preprosti ljudski tradiciji pa velja za nadangela, ki „duše vaga“ ob smrti po njihovih grehah in dobrih delih. Pri tem mu Satan vleče „slabo“ stran z grehi navzdol, Mati božja pa posreduje na „dobri“ strani, kakor opevajo stare ljudske pesmi.

Prof. B. Bajuk

Od krščantva do brezboštva

Zakaj so graditelji sodobnega ateizma zavrgli krščanstvo in postali ateisti?

Razvoj brezboštva v krščanskih deželah je dejstvo, ki nima primere v zgodovini Cerkve. Z besedami verske sociologije bi mogli to trditvev takole izraziti:

Vsak dan, okrog nas, nekaj kristjanov zapusti krščanske Cerkve in se bolj ali manj približa brezboštvu. Najprej začno dvomiti nad vero, nato pa kategorično zanikujejo vso nadnaravno stvarnost. Kardinal John Henry Newman (1801-1890), ki je iz anglikanstva prestopil v katoliško Cerkve, je pred sto leti s čudovitimi izrazi govoril o nadnaravni stvarnosti. Danes pa mnogi postajajo slepi za vso to lepoto in se oprijemljejo gole materije. Še več: Ponosni so na vse to.

Z Nietzschejevim (1844-1900) „Tako je govoril Zaratustra“ vpijejo: „Rotim vas, bratje, ostanite zvesti zemlji in ne verjemite tistim, ki vam govorijo o nadzemskih nadah“.

Z Orestom v Sartrovi (1905 —) drami „Muhe“ izjavljajo: „Ti si kralj bogov, Jupiter, kralj kamena in zvezd, kralj morskih valov. Nisi pa kralj ljudi... Nisem ne gospodar ne suženj, Jupiter. Jaz

sem tvoja prostost! Komaj si me ustvaril, že nisem bil več tvoj... Vendar se ne vrnem pod tvojo oblast: obsojen sem na to, da ne bom priznal drugega zakona razen svojega. Ne bom se vrnil k tvoji naravi; tam je speljanih tisoč poti, ki vodijo k tebi, toda jaz grem lahko samo po svoji poti. Zakaj jaz sem človek, Jupiter, vsak človek pa si mora najti svojo pot“.

Z Leninom (1870-1924), voditeljem oktobrske revolucije, pribijajo: „Religija je ena izmed oblik duhovnega zatiranja, ki vedno in povsod tlači ljudske množice, ki jih davi večno delo za druge, stiska in zapuščena. Nemoč izkoriščanih razredov v borbi z izkoriščevalci prav tako neizbežno poraja vero v boljše posmrtno življenje, kakor poraja nemoč divjaka v borbi s naravo vero v bogove, hudiče, čudeže itd... Religija je opij za ljudstvo... Današnji zavedni delavec... z zaničevanjem zavrača religiozne predsodke, prepušča nebesa popom in buržoaznim svetohlincem ter z borbo ustvarja lepše življenje tu, na zemlji“.

Kratko: številni ljudje, ki jih je oblila krstna voda in so stopili v posebno razmerje do presvete Trojice ter jim je vsemogočni Bog

V zadnjem delu slavnostnega koncerta se je 49 sedanjim članom „Gallusa“ pridružilo še 35 nekdanjih članov (foto Ivan Makvoec)

vklesal Kristusovo ime, so iz različnih vzrokov vse to zavrgli in se odločili za brezboštvo, če ne celo za protiboštvo.

Kateri so bili ti vzroki, ki so sprožili plaz v večnost odmeva-joče tragike, naj nam osvetlita odgovora na dve vprašanji: Na prvo: kakšna je zgodovinska pot razkristjanjenja krščanske družbe? Na drugo: zakaj so graditelji sodobnega brezboštva zavrgli krščanstvo in postali ateisti, pogo-sto celo antiteisti?

I. Zgodovina razkristjanjevanja — zunanji okvir množičnega odpada

Sodobni italijanski filozof Scia-

cca je v razpravi „Problem Boga v filozofiji“ zapisal, da je sodobni svet zašel v krizo takrat, ko je nastal prelom med dvema velikima komponentama zapadne civilizacije: med krščanstvom in kulturo. Prelom se je sprožil v času renesanse, ob koncu srednjega veka. Takrat se je kultura po tesnejši zvezi z naravo in pod vplivom starogrške umetnosti prerodila in prenovila. Toda vpliv antike je mnoge zavedel, da so se začeli vnemati sploh za pogansko življenje in mišljenje. Tako je bila renesansa umetnosti, po besedi „prerod“, za mnoge obenem renesansa poganstva.

Tudi humanizem, kar pomeni na splošno gojitev lepe človeč-

nosti ob študiju staroklasične književnosti in umetnosti, ki je bil v zvezi z renesanso, je pomenil za mnoge zanikanje krščanstva.

Nov zagon odtujevanja je dal Martin Luther (1483--1546), ki je bil izprva globoko veren, a v boju s poželjivostjo se je vdal zmoti, da je ni mogoče premagati, da torej tudi ni mogoče ne grešiti, a da zaupanje v Kristusa „pokrije“ vse grehe. S tem naukom se je bolj in bolj zaril v nasprotje s Cerkvijo in začel papeža sovražiti kot „antikrista“. Tako je povzročil velik odpad.

Daljni razvoj pa je mnoge privedel do popolne negacije krščanstva. Ko so zavrgli avtoriteto Cerkve, jim je ostala le „ratio“, lastni um, ta pa je počasi zanimal sploh vse, kar je nadnaravnega. Tako jim je ostalo od krščanstva le prazna beseda.

Racionalisti, to je misleci, ki jim je pravec spoznanja in vse resnice le njihov um, so bili angleški deisti, francoski enciklopedisti, nemški razsvetljenci, z eno besedo: prosvetljenci 18. in 19. stoletja. Racionalizem je živel tudi v liberalizmu.

Ker pa racionalizem pretirava moči človeškega uma, je že Luther započel razvoj v drugo nasprotno skrajnost, v iracionalizem. Iracionalizem (iz latinske besede: ir-rationalis, in-ratjonalis, ne-umski) je struja, ki odreka umu zmožnost metafizičnega (nadčutnega) spoznanja, torej spoznanja

duše, Boga, posmrtnosti. Kant (1724-1804), „filozof protestantizma“, je privedel ta razvoj do konca, ko je zanikal, da bi človeški um sploh mogel spoznati Boga.

Iz kantovstva je izšel modernizem, ki mu je vera le še izraz čustev, umski izraz notranjega čustvenega doživetja. Ker je po Kantu in modernizmu Bog nespoznaten, zato ni mogoče več govoriti o pravi „resničnosti“ vere: mnogoboštvo je prav tako „resnično“ kakor enoboštvo. Skratka: vsa religiozna resnica je relativna.

Racionalizem in iracionalizem, oba še živita v naši dobi, dasi sta si v bistvu skrajno nasprotna, složno zanikujeta krščanstvo, tako da ju je v življenju le težko ločiti. Njiju zastopniki nosijo razna imena, ki pa glede na krščanstvo vsa pomenijo isto negacijo, naj se imenujejo svobodomisleci, marksisti, brezbožni eksistencialisti ali kako drugače.

Tak je bil torej razkroj krščanske družbe. V tem okviru je živelo človeštvo zadnja stoletja. Zato ni nič čudnega, da so se mnogim, ki so bili krščansko vzgojeni, vsaj v zgodnji mladosti, zamajali trdni temelji vere. Razkristjanjenje, ki se je bohotalo kot moda, je ustvarjalo in še danes ustvarja pogoje, da so ti in oni z večjo lahkoto zavrgli Boga in namesto njega postavili lastni jaz, znanost ali pa družbo. (Bo še

Slovenski jezik je temelj slovenskega narodnega obstoja

Pred 25 leti je naša politična emigracija imela jasno načrtano pot in o njenih ciljnih ni bilo debat. Starši niso imeli dvomov, ali naj njihovi otroci govorijo slovensko ali ne. Prav tako so bili prepričani, da bodo teh otrok otroci govorili slovensko. Do danes se je marsikaj spremenilo. Nekateri dvomijo, ali je prav ali ne, da si prizadevamo, da naša emigracija ohranja slovenski jezik kot eno najboljših in najlepših dediščin svojih staršev in dedov. Razpravljajo o tem in imajo vse mogoče pomisleke. Drugi se hočejo zadovoljiti s tem, da bi Slovenci v svetu ohranili le nekako narodno zavest, brez znanja slovenskega jezika. Niso pa še odgovorili, koliko časa bo živele v posamezniku ta zavest, ko mu ne bodo dostopne velike stvaritve slovenskih genijev, pesnikov, pisateljev, kulturnih ustvarjalcev in mu bo braf tujec po jeziku.

Večkrat sem že poudarjal, da je slovenski narod edinstven na svetu. Ohranil se je dolga stoletja kljub močnim sosedom, ki so ga hoteli uničiti. V zadnjih dobrih 100 letih pa se je dvignil na tako kulturno stopnjo, kot jo je dosegel, ker se je zavedal, da se more

ohraniti in razvijati kot narod le, če se krčevito oprime slovenskega jezika, ga ohranja, izpopolnjuje in v njem ustvarja.

Tega so se dobro zavedali naši predniki v Avstroogrski monarhiji, ki so študirali na tujih univerzah, v tujem jeziku in službovali zunaj Slovenije, ker v njej niso smeli. Pa so ohranili slovenski jezik, ki jim je dajal moč, da so ostali neločljivo vključeni v slovensko narodno družino. Slovenski jezik in slovenski ponos so ohranjali, tudi če je bilo to na škodo njihovi poklicni karieri.

Nihče ne more zanikati, da je imel in ima še danes slovenski narod sovražnike, ki bi ga hoteli kot narod uničiti. Česa se najprej lotijo? Slovenskega jezika. Zavedajo se, da bi zatrtje slovenskega jezika bil smrtni udarec obstoju naroda. To zgovorno pričata Koroska in slovensko Primorje, kjer je geslo naših narodnih sovražnikov: „Vse ti dam, če se odpoveš slovenskemu jeziku“.

Naj v tej zvezi opozorim na misli in ugotovitve nemškega publicista in časnikarja Carla Gustava Ströhma, ki je lani v nemščini izdal knjigo o Jugoslaviji s

pogledom na preteklost, sedanost in bodočnost. Pisec je nedvomno eden najboljših tujih poznavalcev Jugoslavije in posameznih narodov, ki živijo v njej.

O vseh piše. Tudi Slovincem posveča eno poglavje. Z zadoščenjem beremo njegove ugotovitve, da je slovenski narod tako visoko kulturen, da ga je mogoče prištevati med najkulturnejše narode v Evropi. Poudarja našo pridnost, delavnost, natančnost, vztrajnost, ki se dajo primerjati z nemškim narodom. Med drugim ugotavlja: Slovenci so realisti, medtem ko so drugi narodi v Jugoslaviji več ali manj fantasti. Slovenci so rojeni „Jugoslovani“. Tako so bili v kraljevi Jugoslaviji in so danes. To pa na čisto svojski način. Nočejo biti raznarodovani od dveh velikih sosedov, severnega in zahodnega, in tudi nočejo biti pritisnjeni ob zid od Hrvatov ali Srbov ali omejevani v svojem kulturnem, političnem in gospodarskem življenju. Hočejo, da so gospodarji v Sloveniji in da imajo besedo tudi v Beogradu. Ker Slovenci niso imeli svoje moderne države, je osnova slovenske narodne zavesti slovenski jezik. To je bilo v avstroogrski monarhiji, ko so bili razdeljeni na dežele, in je še danes. Slovincem je osnova slovenskega obstoja slovenski jezik. Če kjerkoli na svetu 100 tisoč Amerikancev, Angležev in Nemcev zamenja svoj jezik, je to za njihov obstoj brez pomena. Slovenci pa so zaskrbljeni, če 10 ali 20 Sloven-

cev zamenja jezik. To je na videz pretirano. Toda skušnje jih k temu nagibajo, ker je bilo večkrat v zgodovini očitno, da sta jih oba velika naroda skušala absorbirati. Zadnji tak poskus je bil med leti 1941—1945.

Nato poudarja pisec, da so Slovenci katoličani. Če bi Slovenija leta 1945 ne prišla pod komunistično oblast, bi imela danes ogromno večino katoliška ljudska stranka odnosno krščanska demokracija. Iz slovenske tradicije izhaja, da ima vsako naselje svojo knjižnico. V izdaji knjig v razmerju s številom prebivalcev imajo Slovenci svetovni rekord.

S ponosom beremo take ugotovitve tujega publicista. Zaključuje pa mnenje o Slovencih s temi pretresljivimi besedami: Slovenski narod se danes za fasado rdečih zastav utaplja v goli potrošniški ideologiji in vsakdanjem ugodju: avto, devizni račun, zasebna vila in drugi simboli ugodja, v čemer hočejo posnemati druge velike države. Kaj bo od slovenske narodne zavesti še ostalo, če bodo šli to pot?

Kakor nam opis slovenskega naroda in njegovih lastnosti po tujem publicistu utemeljeno vzbuja ponos, tako se moramo z vso zaskrbljenostjo zamisliti ob opisu sedanjega stanja v domovini in ob pretresljivem vprašanju pisca: Kaj bo ostalo od slovenske narodne zavesti, če bo šlo to pot?

Tujec je zaskrbljen za obstoj slovenskega naroda, ker se utaplja

v materializmu potrošniške družbe. Vemo, da se tega doma prenekateri zavedajo in skušajo reševati. Toda komunistični režim igra dvojno vlogo: na eni strani zatira svobodo duha in svobodo krščanske vzgoje, na drugi strani pa dopušča svobodno izživeljanje in predajanje množic materialističnim tokovom, po katerih bodo lahko postali tragična žrtev plitvosti in življenja brez idealov.

Vse to nas, ki živimo v svobodi, opozarja na naše posebne dolžnosti. Ena od teh je ohranjevanje slovenskega jezika med nami. Če ohranjamo slovenski jezik, ohranjamo obstoj slovenskega naroda. Zato mora biti naša velika skrb, da bo slovenski jezik živel v svetu iz roda v rod. Zavračati moramo z vso odločnostjo vse tiste, ki trdijo, da je koristnejše za naše otroke, če se slovenskemu jeziku odpovedo. Odločno jim odgovorimo, da to ni res. Če pa bi bili starši tega mnenja, jim povejmo odkrito in odločno, da podcenjujejo sposobnost lastnih otrok in jih ponižujejo, ker nočejo verjeti, da morejo njihovi otroci z lahkoto obvladati vsaj dva jezika, t. j. španščino in slovenščino. Če pa mladi tega ne bi hoteli, jim moramo vzbuditi zavest, da je slovenski jezik velika vrednota zanje osebno, za našo emigracijo, za slovenski narod in za — Argentino.

Imejmo stalno pred očmi dejstvo: vsak slovenski izseljenec, ki se odpove slovenskemu jeziku in k temu navaja tudi svoje otroke, hromi zavestno življenjsko silo slovenskega naroda.

In še nekaj besed posebno naši mladini:

Za današnje slavje ste razobesili dve zastavi: argentinsko in slovensko. Prav je tako. Ti dve zastavi naj ostaneta v vašem življenju med seboj trdno povezani. V Argentini ste rojeni. Tu študirate ali boste študirali. Tu si boste ustvarili svoje družine. Stremite po čim popolnejši izobrazbi! Naj bo vaš pogled obrnjen kvišku tudi na vplivna mesta in na javne položaje. Naj vam bosta na skrbi svoboda, napredek in blagostanje Argentine.

Ob argentinski zastavi plapola slovenska. Ta naj vas spremlja v življenju in spominja, da ste sinovi in hčere slovenskega naroda, majhnega po številu, pa bogatega po dejanjih in 1.000 letni zgodovini. Ta zastava naj vas spodbuja, da ne boste ne vi ne vaši otroci opustili slovenskega jezika in pretrgali vezi z domovino vaših staršev in dedov.

Ali je vse to izvedljivo? Je! Saj v vaših žilah teče slovenska kri!

(Iz govora ob 25 letnici društva v Slovenski vasi)

Brž ko kak narod izgubi ali pokvari svoj jezik, izgubi tudi svojo značajnost in postane sodrga, iz katere naredi človek, kar hoče.“ (Mihael Gamber, „nekronani kralj Južne Tirolske“)

Kako je z nami glede slovenske besede in knjige?

Gotovo boli dejstvo, da smo ločeni od zemlje, na kateri smo se rodili, na kateri smo rasli in v kateri bi nekoč dokončno počivali. Nismo odhajali iz nje zavoljo hrepenenja po boljšem življenju, odšli smo, kar smo odklanjali komunizem in želeli živeti svobodno, ne z zaprtimi ustmi, ne z utešnjimi mislimi.

Veliko duhovno dediščino smo prinesli s seboj. Kako smo jo upravljali, v koliko smo jo oboževali, v koliko smo se ji že odrekli? Kaj smo še in kaj več nismo? Koliko lepih sanj in načrtov izpred trideset in več let še imamo in koliko smo jih na tistem pokopali... Marsikaj smo na naši dolgi zdomski poti že odložili. Najprej skrbi, ki smo jih prinesli iz preteklosti, trpljenja, ki smo jih preboleli, bridkosti, ki so izduhtele. Žalostno pa je misliti, da smo počasi, včasih v upanju, da nas nihče ne vidi, začeli odlagati svojo kulturno in duhovno dediščino. Mar ni rodni jezik velika duhovna dobrina? Koliko je že danes družin, ki ne čutijo več, kot so čutile nekoč, ki se jim zdi, da tudi brez besede gre življenje lepo in dobro naprej? Mar ni slovenska knjiga v taboriščnih letih

bila pravi dar božji? Koliko je še hiš, ki jih kupujejo.

Materialne dobrine v zdomstvu so pričele pokopavati duha. Skrb za vsakdanje življenje, ki ga hočemo narediti kar se da udobno, pušča iz leta v leto manj prostora za duha. Porinili smo ga na prepadni rob, kjer se z zadnjimi močmi še drži, nihče več skoraj nima k mari obupnega klica založb in družb. Če bomo duha iz našega zdomskega življenja izrinili, bodo čez desetletja sicer ostali lepi zidovi cerkva, ostale bodo dvorane, toda v njih bo samo še mrtev zvok preteklosti.

V tridesetih letih našega zdomstva se čedalje bolj kaže, da se izobraženstvo umika v svoj zaprti krog, in v tem vidim največjo nevarnost za upadanje naše skupne sile.

Nobena zdomska skupnost se ne more ohraniti, če v njej vsak ne položi k njenemu duhovnemu življenju svoj del. Ne gre za to, kaj bomo postavili, kaj kupili, kaj zgradili. Gre za to, kaj bomo postavili v sebi in v svojih otrokih. Narodovo življenje, življenje slovenske skupnosti ne temelji na kamnih materialnih stavb, temelji na njegovi duhovni moči. Če ta

peša, taki skupnosti ni rešitve.

Sv. Pavel je v pismu Kološanom napisal čudovito lepe besede:

„Drug drugega prenašajte v ljubezni in se trudite, da ohranite edinost duha z vezjo miru.“

Edinost duha! V tem smo si lahko vedno edini, zakaj duh je brezbrežen, ne moremo mu izmeriti ne višine ne globine. To je večnost, ki jo nosimo v sebi. Lahko smo različnih mnenj, smemo in moramo braniti stališča, ki se nam zde prava in smo o njih pravilnosti v vesti prepričani... Toda če se zavedaš, da v sebi nosiš

duha, da v sebi nosiš večnost, smo lahko tudi ob različnih mnenjih še vedno edini v duhu. Če bomo drug drugega prenašali v ljubezni, ne bo surovih besedi, ne bo vpitja in kričanja, še manj osebnih žalitev in preišljenih podtikanj.

Edinost duha, povezana z mirom, nam odpira še dolgo pot v zdomstvu. Duh je dih božji, mir je sad duha.

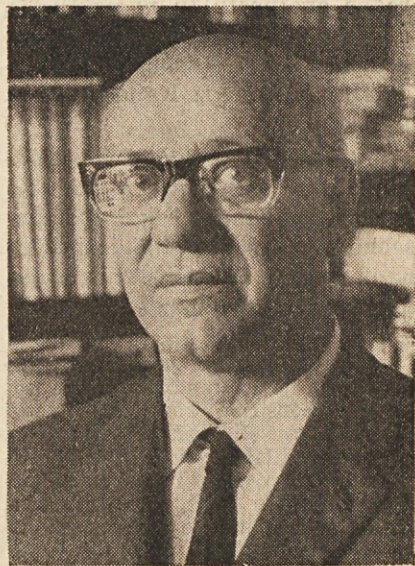
Če ne bomo pustili, da bi naša hrepenenja po materialnih dobrinah pokopavala duha, bo mir v naši zdomski slovenski družini lep in blag.

Ob 75 letnici dr. Tineta Debeljaka

(Nadaljevanje in konec.)

Še zadnje vprašanje: kaj bi radi povedali svojim rojakom v zdomstvu zdaj ob tridesetletnici naselitve v Argentino?

Kot zdomski Slovenec sem naravno član Slovenije v svetu. Zato gledam ob priložnosti tridesetletnice naše naselitve v tej gostoljubni deželi obenem tudi na stoletnico naše prve imigracije v l. 1878. Veselilo me je, da se je ta naša argentinska tradicija poudarila tako na Slovenskem dnevu kakor tudi v drugih množičnih prireditvah, dasi se je večinoma praznoval po naših domovih le povojni jubilej prihoda. Tudi to

je prav. Dobro pa je poudariti oboje: zavedati se moramo svoje stoletne tradicije in nenehne kontinuitete našega priseljevanja in ne odrekati našim staronaseljencem prav take slovenske zavednosti, kakor jo čutimo mi; torej — ne iti mimo njih, kot da niso naši neposredni predhodniki. Pa je tudi čisto prav, da naša brigada predvsem naši povojni ideološko trdno strnjeni skupnosti, to je treba vzdržavati, izobraževati, šolati, gospodarsko in industrijsko in jo ohranjati svežo, kulturno kolikor mogoče trajajočo in ustvarjavno. Predvsem to zadnje, na kateremkoli področju že. Lansko leto za narodni praznik 29. oktobra je nastala med nami prav posrečena budnica Slovencev v svetu, ki zajema Slovence vseh cdtenkov, le da se zavedajo narodne enotnosti. In ni naključje, da je skladatelj besedila iz Argentine (dr. M. Kremžar) in skladatelj melodije iz Kanade (prof. J. Osana).*

Pač pa sem pogrešal večjih člankov v naših listih o stoletnici našega bivanja, kakor tudi posebne brošure, ki pa bi jo morali napisati naši argentinski licenciati, mladi zgodovinarji. Ti naj bi

K tej budnici bi pripomnil samo toliko, da je za množično petje odločno preobširna, kar čutijo pevci sami, ki pojo dve, zdaj tri kitice, pa brez enotne izbire: zdaj 1., 2., 5. kitico, zdaj drugače. Treba se bo odločiti za izbor dveh, kvečjemu treh kitic, pač pa naj se v celoti deklamira po naših šolah.

si vzeli čas in preštudirali v tukajšnjih državnih arhivih potek našega naseljevanja; saj je bila akcija vodená — po želji Argentine in nje vabila so bila tudi v tedanjih slovenskih listih. Ta tema se jim kar ponuja.

Zdaj vemo samo to, kar je iz pogovorov teh pionirjev izvelkel slučajno pokojni msgr. J. Hladnik in kar vemo iz citatov iz knjig prof. dr. I. Prijatelja, ki jih je vzel iz Dolenjskih novic. Zdaj bi ti naši mladi zgodovinarji morali ugotoviti — v kolikor se da —, kdaj so prišli, na kakšno vzpodbudo, koliko (tedaj so prihajali kot Avstrijci), kdo so bili, kam so šli in kako so se uveljavljali v novem kraju — vse do naših dni.

V Zedinjenih državah tako delo podpirajo državne ustanove, mi bi pač morali delati na „svojo roko“. Poljaki imajo precej dobro zgodovino svoje naselitve (Pyzik), Ukrajinci samo v manjših razpravah. Ali bi tako „odkritje“ naše tukajšnje tradicije ne dvignilo narodno zavest predvsem v staronaseljencih, ki bi odkrili svoj izvor iz morda že pozabljenih korenin, pozabljenih zlasti po spremembah rodbinskih imen po ženski strani!

Ta dvig vidimo v ZDA iz članka, ki ga je v najnovejši številki slovenističnega glasila Newsletters v angl. napisal prof. dr. T. Hočevar (štev. 10, 1978), v kateri ugotavlja na podlagi statistik iz l. 1940 in 1970 naslednje narod-

žanjice (Lojze Perko)

nostno stanje Slovencev. Do l. 1940 je bilo priglašanih vseljencev s slovenskim maternim jezikom — 76.000; l. 1970 pa se je priglasilo k slovenskemu materinemu jeziku samo še 19.000. Torej 75% padec zavednosti! Od njihovih otrok se je l. 1940 k jeziku staršev priglasilo od 98.000, v letu 1970 pa samo še 54.000; padec 54%. Toda od tretje generacije je bilo priglašanih l. 1940 k Slovincem le 6.000, toda l. 1970 — 9.000! Rast mladine v zavednost — slovenskega izvora in

znanja njihovega jezika. Ali ni ta rast morda uspeh prav te zdaj uradno poudarjene potrebe po poznavanju svoje narodne dediščine, tradicije, ki nič ne zmanjšuje njihove ameriške državne lojalnosti? Poznanje tujih slovanskih jezikov in običajev je danes — protežirano. Prav tako se utegne zgoditi v Argentini. Že danes so z veseljem sprejeti tudi v državne službe prosilci, ki obvladajo tudi svoj — materinski jezik! Vem primere.

In za tako rast iz močne tradicije našega rodu, priseljenega sem po l. 1948, smo odgovorni mi sami. To je: starši. Kako bomo dajali odgovor naši narodnosti vesti? Slomšku je bil tak odpad od jezika še smrtni greh, nam je zdaj — nekaterim — samo še sociološka nujnost. Smo pač oddaljeni od domovine morda za vedno in izgubljeni kot pesek v tujem morju. Toda nič zato: zdaj smo odkrili Slovenijo v svetu! Rastemo v novo slovensko etnično skupnost — zunaj Slovenije. Nič za to, če smo zemljepisno daleč od domovine: spričo komunikacijskih iznajdb razdalje ni več: hitreje kot nekoč iz Ljubljane na Dunaj se prileti danes iz Buenos Airesa v Ljubljano. Če ne telesno, smo lahko s pismom, knjigo, z melodijo na ploščah in z radiom v najtesnejših zvezah z njo. Nič zato, če živimo v kompaktno tujem okolju, glavno je, da ostanemo „živ ud“ te slovenske skupnosti, ki povezuje duše.

Kljub odprtju svētu na vse strani smo lahko slovenska družina in tako celica nove rasti. V tako slovensko družino nas je postavila usoda, ali po naše Bog, in mi nimamo pravice, da se svojevolično izločimo iz nje brez škoda za našo — duhovno podobo.

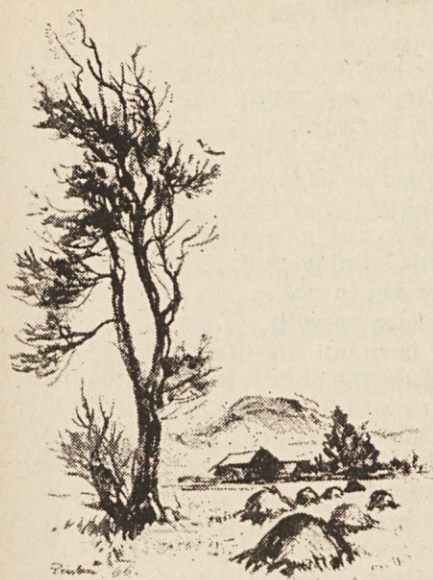
Slovenska povezanost se kaže najbolj v duhovnih stvareh. V kulturi. V jeziku, duhu in veri! V kulturnem ustvarjanju in v Cerkvi. Le kar bomo v kulturi ustvarili, ima trajno vrednost, in je naše. Gospodarski uspehi nam naj ohranjajo to duhovno bogastvo. Le tako bomo rastle tudi v tujem svetu.

K temu naj pomaga kulturni davek, ki nam ga sicer nihče ne predpisuje pod grožnjo kazni, temveč si ga nalagamo sami zaradi svoje lastne potrebe. Bodimo člani naših društev, obiskujemo njih prireditve, naročajmo naše liste, podpirajmo slovensko petje, itd. itd.! In slovensko knjigo! Poudarjam: slovensko knjigo, ki nam jo grozi uničiti gospodarska inflacija. Naj izdam samo skrivnost: najnovejša v posmrtni spomin izdana zbirka Mauserjevih pesmi — tisoč izvodov — stane založbo — SKA — 224.000.000 starih pesov ali novih 22 milijonov in pol, ali 2.800 ameriških dolarjev! — In toliko kljub temu, da so se odpovedali honorarju pesnikovi dediči, urednik in ilustratorka in ni vključena niti uprava niti poštnina! Ta Mauserjeva pesem je kulturna vrednota

in je vredna, da izide. In naj zbirka obleži v skladišču ob nebriznem — kdo bi rekel: nekulturnem — slovenskem zdomstvu? Naj propade tudi založba, ki zavisi edino od zdomstva?

Poudarjam: naš tisk je odvisen edino od zdomstva. Od Slovenije v svetu. Od domovine niti v najmanjši meri. Domovina je do nas še vedno v vojni, celó „v revolucijski ostrosti medvojnih in prvih povojnih let“, kot so se izrazili sami kulturniki na svojem kongresu v Prešernov spomin letos. Kulturni molk o nas je še nepreklican in se v zadnjem času še natančneje izvaja. V domovino slovenski — ne zdomski ne zamejski — nekomunistični tisk — nima dostopa. Prepovedan vhod! Most od tu na onstran — ne vodi. Samo od onstran na našo obalo — za miniranje naše ideološke trdnosti in enotnosti. Kot v vojni — za agresivni napad. Za infiltracijo.

Mi poročamo tudi o kulturnih — pa tudi nekulturnih — dogodkih od onstran: oni tam o nas le molče. In kadar redkoma spregovore — nas obmetavajo z blatom. Naša imena so črtana iz zgodovine in naše knjige so mrtve za sodobnike onstran. Samo mi naj sprejemamo zdaj njihovo kulturo, se pravi — njihovega duha, pred katerim smo nekoč zapustili domovino? In zdaj naj ga v svobodi zajemamo s polnimi pljuči? Tudi će prihajajo s kulturnimi maskami. V Združenih

Jesenski motiv (Lojze Perko)

državah (USA) so se temu enostranskemu „obiskovanju“ uprli, nočejo se klanjati — režimski zastavi, ki jih spremlja. Dokler ne bo most odprt na obe strani in dokler ne bo samo vsenarodna zastava brez komunistične rdeče zvezde povezovala obojestranske kulturne obiske: dotlej — bi rekel Mencinger: ni „hoje na Triglav“!

In tako sem spet na začetku odgovora na Vaše vprašanje. Praznujemo letos 30. letnico našega povojnega prihoda v Argentino. Spominjamo se tudi še stoletne tradicije v tem kraju. Poudarjamo zavest Slovenije v svetu, ki objema vse. Toda na nas novonajseljence pada odgovornost pred-

vsem za naše potomstvo. Zato se ni čuditi proslavam samo tega zadnjega jubileja. Problematika našega mladega rodu nas je prisilila, da smo zidali domove zanje, in nas sili, da jih vzdržujemo za rast našega duha, naše kulture, naše vere, našega odpora proti totalitarizmu vseh vrst, proti tiranstvu ene same skupine, ki se izvaja od onstran, in ne priznava človekove različne individualnosti, ne drugačnostnega razmerja do sveta, kakor je njihov, uzakonjen v domovini in grozeč nam zajeti tudi našo mladino.

Zato bodimo ustvarjalni v naši kulturnosti! Iz našega duha. Tako v povezovanju v organizirano skupnost po „svoji podobi“, po kulturi v duhu naše tradicije in našega zahodno evropskega krščanskega etosa, ki naj ga izžareva tudi naš tisk, naša knjiga, naša pesem, naš lik... in naš ples... naša kulturna prizadevanja. Zato plačujmo svoj pristojevoljni kulturni davek z ljubeznijo, ne z nejevoljo, z zavestjo, da opravljamo dobro delo! Kakor kdo more: z novčičem uboge vdove, pa tudi z zlatniki... Socijalni nauk Cerkve namreč celo nalaga kot dolžnost kristjanu: dajanje od odvišnega bogastva potreb- nim.

Na ta način bomo lahko ustvarjali pogoje za rast naše etnične skupnosti kot Slovenci v svetu, pa tudi krepili eno tistih bodočih komponent demokratič-

Naša beseda

Opolnoči nihče ni vedel kam ne kod...
Vse misli so glavo vteknile pod perot,
obmolknil pevec, prerok je zaspal,
narod se nemim sencam je vdal,
dolgo strmel je vanje tih
in sam je onemel ob njih. —

Alfa in Omega! Beseda! Bajna moč,
ki stari kaos si ločila v dan in noč,
skrivnostno tvorno izrekana vsevdilj
vzdržuješ svet in smer in zadnji cilj
in s trikrat večnim božjim Da
nenehoma budiš iz sna!

Nesmrtni geniji, ki v tebi dišejo
in tvojih abeced razlago pišejo
človeštvu v srca kot ozvezdja v mrak,
narodu vsakemu so dali znak
poslanstva svojega, svoj red
in potrdilo za ta svet.

Le preko nas je šel visoko njih polet,
da komaj čuli smo pojočih kril trepet
in komaj vedeli, če vtrip srca
ali je tajno znamenje z neba...
a kdor je znamenje uzrl,
um in srce je v sebi trl.

Ponos, značaj in čast — ponarejen denar!
Kdo pristni kov moža razbere od potvar?
Veš, komu si zaupno segel v dlan?
Nocoj to noč s poljubom boš izdan.
Očeta ni več, ni Sinú,
in Duh pri nas je brez glasú.

nega sožitja spet bogvekdaj skup-
nega narodovega sožitja v zdru-
ženi in samostojni, svobodni Slo-
veniji doma in v svetu. Ta kom-
ponenta noče biti ne kapitalisti-

čno in proletaristično potrošniš-
ka, najmanj pa brezbožno mate-
rialistična, temveč se bo hra-
nila iz slovenskih korenin kr-
ščanskega „duhovnega življenja“.

Obsojeni na molk v posvetu narodov
oddaleč gledamo, ko svet gradijo nov,
v svobode sveto pesem dano ni
upletati nam svojih melodij...
Vej, vrli véjavec, vihar,
razvej nas — pleve — kaj mi mar! — — —

Bil je med nami mož kot zrno klen in zdrav;
ta, kakor knjige mi, ljudi je brati znal;
tako zatopil se je v tajnopis
človeka našega, da je odtis
njegovih najglobočjih sanj
užgal pekočo stigmo vanj.

Zdaj bral je v sebi: V nas zapisano je Luč!
In rekel je: I nam je dan v bodočnost ključ:
mi smo hranili v duši neskajjen
pravice in svobode zlati sen;
nam samim skrit, svétu zastrt
sijal je v burnih časov srd.

Rod, veš še, da tvoj kralj je z ognjem kronan bil,
in da nihče iz rok mu žezla ni izvil?
In da za vse, kar je razgrnil Bog
ljudem svetá, za polje, goro, log,
za zver in dušo pravda še,
še teče in vsa vroča vre?

In narod, ki že sam je bil izgrešil sled
pradavnih, divnih sanj, ki jih je sanjal ded,
ko vzrl je poveličani obraz,
pred možem tem spoznal je: To sem jaz!
V zrcalu vernem, v možu tem
kar bil, kar bom, vse vidim, vem.

O zarje Vidove! O mladi, sveti svit,
po morjih, jezerih, po srebru rek razlit!
V sleherno kapljico, v rosá nebroj
zajet do iskrice nebeški soj!
Luč iztegnila je rokó,
in sence brez zavetja mro.

Beseda je izšla, izšla med nami res!
Slovenska misel, vzpluj, vrzi se do nebes!

Razpni se! Po razponu tvojih kril
bo meril narod čilost svojih sil,
in — morda — treh najmlajši brat
pojde za vse usod iskat.

Več ne zaidi nam! Sedaj in vekomaj,
beseda, v molka noč zabresti nam ne daj!
Zanos nam in obup, radost in bol
obsevaj z žarki svojih avreol,
da vsak naš sen bo v tebi zlat,
vsak duh bo nosil tvoj pečat!

Oton Župančič

Vinko Brumen

Zivljenjska polnost našega slovenstva

Ne ugotavljam tega prvič in res mi je žal, da sem primoran vračati se k temu: pri nas probleme preradi rešujemo le z govorjenjem, namesto da bi jih z mišljenjem, z besedami, namesto da bi jih z spoznanji, s pobožnimi željami, namesto da bi jih z resnico. Sem spada tudi že večkrat slišana trditev, da Slovenci smo in to ostanemo do desetega rodu in še naprej. Ti, ki smo in ostanemo, se veda nismo le tisti, ki smo se pred že skoraj 30 leti preselili v to deželo, mišljeni so tudi tukaj rojeni potomci in njihovi potomci, saj mi predstavljamo le en rod, do desetega in še naprej pa ne moremo vztrajati mi, to bodo mo-

rali storiti naši potomci, če bodo. Bodo?

Take, skrajno miselno nedorastlost razodevajoče trditve, ker ne slonijo na nobenem resnem poizkusu ugotoviti resnico in sploh zatrjujejo nekaj za kakih 300 let naprej, za kar resnice niti ni mogoče ugotoviti, skušajo nadomestiti stvarno iskanje resnice, trenzen študij dejstev, stvarnosti našega življenjskega položaja. Nič čudnega ni tedaj, če nas stvarnost izdaja na vsak korak.

Trideset let po našem prihodu v to deželo je dorastel med nami že drugi rod, ali prvi že tukaj rojeni rod. Zakaj ne poskušamo stvarno ugotoviti, koliko oseb šte-

je ta rod, koliko od njih jih še sploh govori slovenski in koliko ter kdaj govore, koliko od njih jih zna kaj slovenskega napisati in tudi res kaj napišejo, koliko se jih udeležuje našega slovenskega kulturnega življenja in koliko jih pri tem sodeluje, potem pa še, koliko se jih je povsem oddaljilo, jih nikoli nikjer ne vidimo, morda o njih že ničesar ne vemo? In to je šele drugi rod? Kaj moremo tedaj vedeti in povedati o desetem in še o nadaljnih? Sama retorika v govorjenju o teh vprašanih nikakor ni na mestu.

Čeprav nam manjkajo taki podatki, iz vsakdanjega izkustva in poznanja vemo, da je dejansko stanje tako, da ne potrjuje opti-

mizma o vztrajanju do desetega rodu in še dalje, niti ga ne dovoljuje. V tej zvezi pa se moremo vprašati dvoje: Ali je sploh potrebno in dobro, da skušamo vztrajati v slovenstvu, kakor si ga mi predstavljamo in umevamo, toliko rodov in let po naselitvi v drugi deželi? Ali je sploh to mogoče? Ne bomo sedaj iskali odgovora na ti dve vprašanji, četudi bi bilo dobro o njiju razpravljati ter iskati pravilne odgovore nanju; od njiju zavisi pravilnost našega nadaljnega ravnanja.

A danes nas zanima tretje vprašanje in hočemo razmišljati o njem. Denimo, da je dobro, da bi vsaj še nekaj rodov naših potomcev bilo Slovencev, postavimo še, da je to mogoče doseči, tedaj pa se vprašajmo, ali mi v tej zadevi ravnamo tako, da bi to mogočnost ostvarili, da bi smoter dosegli?

Pomislek, ki more buditi dvome, je v vprašanju, ali je naše lastno slovenstvo tako živo, zares pristno in polno, da more buditi slovenstvo v drugih. Nihče ne more dati, česar sam nima, ne more drugih ogreti, kdor je sam mrzel. Kako je torej z našim slovenstvom?

Naše slovenstvo je že po svoji zgodovini nekako bistveno zoženo, morda bi lahko rekli ranjeno. Saj smo se svojega slovenstva zavedali zlasti v boju za ohranitev, v obrambi pred potujčevanjem, posebno še ko je to postalo nasilno in napadalno. Razpoznavni znak svoje narodne posebnosti smo gle-

dali v svojem slovenskem jeziku, kateri je to tudi v resnici, a ni vse bistvo naše narodnosti. Odtod tolika skrb za čistost jezika in naše slovničarjenje, odtod naše posebno češčenje in celo precenjevanje domače literatur_e in pre malo posluha za druge sestavine in opornike narodne zavesti.

S takim slovenstvom smo prišli v tujino, v deželo, katera ima poleg drugih posebnosti, ki so nas bridko zadevale, tudi to, da se v njej govori drug jezik. V obrambi pred tujstvom, ki je naravni odziv živega organizma, poedinskega ali skupnega, vsaj v prvih trenutkih, smo nevarnost videli zlasti v rabi drugega jezika in smo se v obrambi osredotočili na ohranitev svojega. Skraja smo radi sovražno stali v nasprotju do jezika dežele in so bili med nami celo taki, ki so se zaklinjali, da se ga ne bodo učili in podobno. V družinah smo pazili, da se je govorilo samo slovenski; vzniknile so med nami slovenske šole, katerih skrb je bila predvsem ohranitev slovenščine pri mladini; v društvih nismo radi videli, da bi prihajali vanje ljudje, ki slovenščine niso govorili, čeprav so bili prijateljsko ali celo družinsko povezani z našimi rojaki. Morda se še vse do danes v tem ni mnogo spremenilo.

Borili smo se proti asimilaciji in ko se je razjasnila razlika med to in integracijo, smo odklanjali tudi drugo; kadar in kjer pa smo jo dejanski sprejemali in marsikdaj morda ne povsem vedé po-

hvalili, smo se ogibali besede, kakor da bi že ta sama vsebovala vse zlo, ki nam grozi. In vendar smo takoj po prihodu šli v tovarne in pisarne, ali pa smo doma delali za tukajšnje ljudi. Ob tem smo se morali prilagoditi urnikom in običajem in še marsičemu, povezali smo se z domačini v isto usodo in trpeli iste udarce usode kot oni, pa se nismo niti zavedeli, da smo se s tem že vpletli v tukajšnje življenje. Toliko bolj se je to dogajalo, ko smo dosegli višje in važnejše položaje, čeprav do danes še ni senatorjev, guvernerjev, škofov in drugih dostojanstvenikov, ki bi se kljub naši krvi in izvoru znali povzpeti na taka mesta. Ali ni vs_e to že nekaka integracija?

Integraciji se torej nismo mogli ogniti in se ji tudi nismo ognili, čeprav so nekateri šli dalje, drugi ostali bolj zadaj, čisto nedotaknjen menda ni ostal nihče. Umejmo torej, da je za ljudi, ki so se naselili v drugi deželi, pa ne kot zavojevalci ali kolonizatorji, integracija usodna naloga, to je, da ni vprašanje, ali jo hočemo ali ne, marveč je nekaj, kar nam je naloženo in je neogibno. Problem je, kako jo izpeljati, da bo čim boljša. Čim boljša, za koga? Ob tem vprašanju mislimo na slovenstvo, lahko mislimo na argentinstvo, potrebno pa nam je misliti predvsem na nas, na prve naseljence in naše neposredne potomce.

Ponovno smo že ugotovili, da integracija pomeni tako včlenitev

Gorenjski kozolec (Lojze Perko)

v neko skupnost, da postanemo njeni polnovredni udje, ne da bi ob tem zavrgli vrednote, ki smo jih prinesli s seboj. Za vsakega posameznika to pomeni tak spoj podedovane in prinešene kulture z novo, da prizadeti ne bo v sebi razklan, marveč enovita, skladno razvita in delujoča osebnost.

K taki integraciji spada kot bistvena sestavina tudi slovenstvo tistih, ki prihajajo iz njega. Naši potomci pa prav tako izgube nekaj vrednega, če to slovenstvo zapravijo. Zanje je slovenstvo vsaj drugo okno v svet, ki jim razširja obzorje. In če ni več kot to, je vredno, da ga ohranijo ter integrirajo v svojo osebno kulturo. Naša

skrb bodi dati jim za to priložnost in jim pomagati, da ga morejo tako pristno in polno doživeti, kakor je to v njihovem položaju mogoče. Prvi pogoj za to pa je, da je slovenstvo najprej pristno in polno v nas samih. Ali je?

Kako je tedaj z našim slovenstvom, s slovenstvom nas, ki smo že odrasli in kot Slovenci prišli semkaj? Kako mi živimo, ohranjamo, krepimo in uživljamo naše slovenstvo? Kako mi skrbimo za njegovo pristnost in polnost?

Kadar nekdo živi v svojem narodu in ta narod živi polno in pristno narodno življenje, tedaj se ta nekdo hote ali ne hote stalno prepaja ali prešinja s svojo narodnostjo, dnevno si to uživlja in oplaja, saj, bi lahko rekli, jo vse obližje in dogajanje nekako izžareva. Kadar pa ta nekdo mora živeti sredi drugega naroda, ga oživljajoča energija kulture lastnega naroda ne dosega, ali vsaj ne v taki meri, pač pa je stalno pod vplivom drugačnih vrednot in nazorov. Če hoče svojo lastno narodnost ohraniti živo, se mora za to osebno potruditi. Sam mora skrbeti za kulturno hrano svoji narodnosti, zavestno jo mora gojiti. Nihče ni že zato pravi Slovenec, če hvali in poveličuje vse, kar ima za slovensko, če na vsako toliko časa zavpije živio, si zjutraj med britjem in zvečer pod prho zažvižga Slovenec sem, ali je celo kot Cankarjev junak, „ki je nosil široko črno pentljo, zavozljano na tak način, kakor so jih

svoj čas nosili umetniki in brivci. Navdušen je bil brez mere in kraja, navdušen takorekoč že iz gole navdušenosti. Ljubil je domovino, da se je razjokal že ob samem imenu njenem; na očitni cesti ji je ponujal svojo srčno kri in trpel je hudo, ker ni bilo tistih dob nikakšne priložnosti za plemenito junaštvo. Pa da bi si vendar ne mogel očitati brezdelja in mlačnosti, je stikal po skrivališčih za strahopetci, tiholazci in sebičneži in kogar je zalotil, ga je zgrabil za ovratnik ter ga vlekel brez milosti na kamen sramote...“ (I. Cankar, ZD 23, 14 in sl.) Ne, vse to še ne naredi Slovenca, prav gotovo pa ne pravega Slovenca. Biti Slovenec pomeni vse kaj drugega.

Biti Slovenec se pravi biti živ ud slovenskega naroda, ud, ki sodeluje pri oblikovanju in bogatenju slovenskega narodnega življenja, na spodnji skrajni meji vsaj trpno, a podoživljajoče to prizadevanje spremlja, ud, ki ga živo skrbi narodova usoda in podobno. Če se ozremo vase, v nas, ki smo tukaj v Argentini, kako je v tem pogledu z nami? Š slovensko kulturo, zlasti ono, ki živi in se uštvvarja v domovini, je iz idejnih in prostornih razlogov naš tisk prerahel. Tukaj se trudimo, kolikor nam dado naše moči in dovolijo možnosti, a vse to je vendar mnogo premalo. Pa še to, koliko ljudi je pri tem zares živo zavzeto udeleženih, koliko jih prisostvuje našim prireditvám, koliko pošluša naša predavanja in hodi

k tečajem, koliko bere naše liste in knjige? Pri vseh teh vprašanjih mislimo še posebej na našo šolano mladino. Ne moremo s številkami odgovoriti na taka vprašanja in te tudi niso bistvene važnosti, ko skušamo le spodbuditi k razmišljanju in razpravljanju o teh zadevah.

Za Združene države Severne Amerike ugotavlja Rado Lenček, da „druga in tretja generacija intelektualcev evropski krvi v Ameriki je že popolnoma zasidrana v Ameriki in je ni več mogoče etnično opredeljevati kot emigrantske.“ Saj zlasti „intelektualec se laže utopi, asimilira, zato razlikovanje generacij — prva, druga, tretja pri njih ne pomeni dosti.“ Enega od razlogov nagle amerikanizacije in za katerega bi bilo dobro, da bi tudi mi nanj več mislili, omenja Lenček: „Nove generacije našega rodu so izobražene, izobražene v angleških visokih šolah, in ko primerjajo ameriško kulturo, jezik in civilizacijo z našo ljudsko prosveto, ki je edina ohranjala slovensko tradicijo od početka, odmirajo slovenskemu izročilu...“ (*Mladika* XXI (1977), 3-4, str. 37.)

Dve tudi za nas važni ugotovitvi vsebujejo Lenčkove izjave: da se zlasti izobraženci hitro utope v amerikanstvu in da je eden glavnih razlogov za to, ker jih slovenstvo, tako kakor se jim prikazuje, kulturno ne more zadovoljiti. Po svoji izobrazbi so vajeni čvrste kulturne hrane, te pa v drobničarskem prosvetarjenju in ob-

javljanju slovenskih skupnosti ne dobijo, zato se od njih odvrtaajo. Tudi mi bi morali ve~ misliti, kako bi na~im mladim posredovali zares pomembne vrednote slovenske kulture, tako iz prejsnjih dob kakor sodobne.

~eprav M. McLuhan trdi, da smo v kulturnem razvoju ~e iz~li iz Guttenbergove galaksije ali osvetja in stopili v Marconijevo, to je, da ni ve~ knjiga in sploh tisk glavni temelj in nosilec kulture, temve~ nova množi~na ob~ila, vsaj za nas zdomske Slovence to ne velja. Mi ne samo da ne ~ivimo v slovenskem obli~ju, mi tudi nimamo ne slovenskega kina, ne radia in ne televizije, ve~ina ne moremo slediti niti razvoju slovenske glasbe ali gledali~a. Le prav maj~keno drobtino ~esa tega moremo pokazati od ~asa do ~asa. Za nas tedaj ostane knjiga glavno sredstvo stika s slovensko kulturo in branje glavno sredstvo ohranjanja in po~ivljanja na~e osebne slovenske kulturnosti.

Zato pa se vpra~ajmo: V kolikih slovenskih domovih, dru~inskih in tudi dru~stvenih, bi na~li slovenske knji~nice, koliko slovenskih knjig nakupi slovenska dru~ina vsako leto, koliko slovenskih ljudi res kupuje in bere vsaj to, kar moremo izdati tukaj, koliko jih morda dobiva gori~ke in celov~ke mohorjeve knjige, ~e ~e ne celjskih? Koliko med nami se zanima vsaj za na~e klasike, koliko jih vzame kdaj v roke Pre~erna ali Gregor~i~a? Kdo kaj ve o na~i

filozofiji znanosti in umetnosti? Predlansko leto smo posvetili stoletnici rojstva Ivana Cankarja: koliko ljudi med nami je tedaj prebralo vsaj eno njegovo ve~je delo ali vsaj eno zbirko njegovih ~rtic? Razen uprizoritve dramati-ziranega Hlapca Jerneja, ki so nam ga pokazali na~i mendo~~ani, nismo znali postaviti na oder niti ene Cankarjeve drame. Saj v vseh tridesetih letih na~ega zdomstva nismo odigrali tukaj vseh Cankarjevih dram. Kako je tedaj z na~im slovenstvom, koliko je ~e sploh ~ivo? Takih in podobnih indiskretnih vpra~anj bi lahko nadrobili brez konca, a kak~ni bi bili odgovori?

~e je na~e slovensko kulturno ~ivljenje vse prej kot ~ivo in ~ilo, kakor bi verjetno izpri~ali odgovori na gornja vpra~anja, kako si tedaj predstavljamo, da bomo mogli buditi slovenstvo v na~i ~e tukaj rojeni mladini? Z nekaj navdu~ujo~imi nagovori, z nekaj na pamet nau~enimi slovnichnimi pravili, z nekaterimi ~ivljenjskimi podatki na~ih pesnikov in podobnim tega ne bomo mogli dose~i. ~e ho~emo imeti pri tem uspeh, mora biti na~e slovenstvo tako ~ivo, da bo gorelo v nas in iz~arevalo iz nas. T~ako pa ne more biti prazno, votlo, le besedi~eno slovenstvo. T~ako bi moglo biti slovenstvo, iz katerega bi ~ivo govorili Pre~eren in Slom~ek, Gregor~i~ in Cankar in ~e mnogi drugi. To pa bi mogli, ~e bi bili ~ivi v nas. Le z njimi bi

Zveza slovenskih mater in žena

Želja, da bi ustanovile Zvezo slovenskih mater in žena, se je pred 12 leti pojavila na enem izmed sestankov gospa, ki so sodelovale pri družinskem kotičku mesečnika Duhovno življenje. To so bile gospe Frančiška Reja, Tilda Eiletz in Marjana Batagelj ter jaz. Posebno se je zavzemal za to zamisel vodja kotička g. Jure Rode.

Pričele smo z razgovori in kmalu smo k delu pritegnile še več drugih žena. Pregledovale smo pravila že obstoječih ženskih organizacij in ugibale, kaj bi po njih posnele. Prišle smo do zaključka, da moramo osnovati nekaj, kar nam je potrebno prav zaradi našega izrednega položaja, katerega imamo kot Slovenke v emigraciji. Organizacija naj bi povezovala vse žene, ki so iz idejnih nagibov zapustile domovino. Njeno delo naj bi slonelo na krščanskih načelih in ljubezni do sorojaka in sočloveka. Nesebično,

naše slovenstvo moglo biti pristno in polno, le z njimi bi moglo užigati slovenstvo v drugih. Le ogenj more užgati drug ogenj. Ognja nam je torej treba, več ognja, ne besed.

nepriustransko in preudarno naj žene pomagamo, kjer je treba in kolikor zmoremo.

Pričele smo s sestanki, na katere smo vabile prav vse žene. Naprošale smo predavatelje, da so nam posredovali odgovore na vprašanja, ki so se porajala v svetu. Naših sestankov se je udeleževalo vedno več žena. Počasi se je Zveza pričela oblikovati. Ustanovile smo kulturni in dobrodelni odsek, vsakega s svojo nalogo. V kulturnem odseku smo se odbornice posvečale skrbi za pouk našim ženam, da lahko spremljamo nove smeri v svetu, tako v politiki, kulturi, vzgoji in v verskih vprašanjih. Dobrodelni odsek pa se zanima za naše onemogle in osamele rojake. Obiskujemo jih v bolnicah, v zavetiščih in na njihovih domovih. Pripravljamo božične, velikonočne in zimske akcije. Nameñ le-teh je, da našim osamelim rojakom omilimo občutek zapuščenosti, ki se jih loteva ob družinskih praznikih. Kadar je potrebno, priskočimo tudi z gmotno podporo. Denarna sredstva dobivamo z nabirkami, organiziramo čajanke, koncerte, izdajamo božične voščilnice, izdelujemo ročna dela ter jih nato

prodajamo, itd. Razdelimo vse, kar prejmemo. Kapitala in vrednosti nimamo.

Predvsem pa je delo Zveze slovenskih mater in žena, da našim rojakom in mladini ohranjamo zavest pripadnosti slovenskemu narodu. Oživljamo narodne običaje, prirejamo tipične slovenske večerje, gojimo veselje do branja slovenskih knjig in željo po lepi slovenščini. Naše mlade opominjamo, naj se s ponosom zavedajo svojega slovenskega porekla, obenem pa zdravo pomagajo pri gradnji dežele, v kateri so se rodili. Zlasti pa podpiramo vsako

delo, ki služi rasti in enotnosti naše slovenske skupnosti.

Zvezo slovenskih mater in žena sestavljajo centralni odbor, ki ima sedež v Slovenski hiši v Buenos Airesu, ter krajevni odseki, ki delujejo v območju Velikega Buenos Airesa. Stike imamo tudi z ženami v Mendози, Miramaru in drugih deželah.

Obsežno delo, katerega opravlja Zveza, je možno zaradi moralne podpore naših mater in žena, ki so z nami povezane v ljubezni do naše slovenske zemlje in našega rodu.

Pavlina Dobovšek

Nekateri mislijo, da naj bo vnema za božjo čast lastna le apostolskim možem. Pa je za vse stanovne. Ni ga poklica, v katerem bi človek ne mogel kazati te gorečnosti. Kazati si jo dolžan z dobrim zgledom, z dobrimi nasveti, s tolažbo v trpljenju, posebno pa z molitvijo. Velikokrat se kakšen grešnik spreobrne le zaradi prisrčnih molitev, ki jih ta ali ona bogaboječa, pred svetom skrita duša, pošilja iz svoje samote k Bogu.

Pomagati revnim in bolnikom, vzgajati otroke v strahu božjem, navajati posle k spolnjevanju njih dolžnosti, z dobrimi deli dajati dober zgled: glej, to je tisto veliko polje, na katero te je poslal nebeški Oče, da na njem delaš za božjo čast.

Če ljubiš Boga, ljubiš svojega bližnjega. Ne ostanite pa pri lepih mislih; tvoja usmiljena ljubezen mora biti delavna. Koliko žalostnih potrebuje tolažilnih besed; koliko nesrečnih je potrebnih tvoje pomoči. Bog pripusti, da jih je zelo veliko na svetu, ki si morajo s trpljenjem zaslužiti zveličanje; drugi pa ga dosežejo z usmiljenjem do teh nesrečnih.

Človek ne more svojega imetja bolje porabiti, kakor če pomaga ubogim. Ako imaš veliko premoženje, pomisli, da te je božja previdnost s tem, ko ti ga je dala, postavila za skrbnika tistih, ki nič nimajo.

Friderik Baraga

Nova smer sodobnega feminizma

Ženska gibanja za „osvoboditev“ niso nič novega in izrednega. Imajo že svojo zgodovino. Njihove korenine segajo nekako v osemnajsto stoletje s početki v anglosaksonskem svetu. Vzrok njihovega nastanka in tudi opravičilo bi naj izhajalo iz pravice do enakopravnosti med moškim in žensko, zato boj za enakopravnost.

Temelji enakopravnosti

Prizadevanja za enakopravnost so večkrat opravičena in tudi potrebna. Priznati je treba, da je bila in je še v številnih družbenih ureditvah ženska zapostavljena in izkoriščana. To stanje zagovarjajo kot nujno posledico njene fizične in psihološke manjvrednosti, češ da jo moški daleč presega, o čemer je pisal tudi že A. Comte v svoji knjigi *Politique positive*.

Comtejeva miselnost je pridobivala somišljenikov, a istočasno so se širile tudi ideje francoske revolucije o enakosti in bratstvu vseh ljudi, pred tem pa stalno in nepretrgano oznanjevanje Cerkve o božjem otroštvu obeh spolov, kar je tudi ženskemu spolu začelo odpirati vedno bolj na široko vrata do izobrazbe in udeleževanja v družbenem življenju. To je veliko pripomoglo do samozavesti, vrednotenja lastne osebnosti in poslanstva v družbi.

Iz samozavesti in vrednotenja lastne osebnosti izhajajo sodobne zahteve žensk po enakopravnosti z moškim spolom. Postavljene so na gospodarske, pravne in politične temelje.

Ženska naj ima dostop do vseh poklicev in vseh vrst zaposlitve, za katere se ona smatra sposobna, da jih lahko opravlja. Za opravljeno delo mora biti tudi gledel plačila izenačena z moškim. Pri napredovanju se ji ne sme postavljati nobenih ovir, ampak upoštevati njeno sposobnost in delavoljnost.

Pred zakoni je izenačena, enakopravna z moškim, ni več pod njegovim varuštvom, ima enake državljske pravice in dolžnosti. Tukaj je več nejasnosti, ker se pozablja, da ta enakopravnost ne more biti nekaj avtomatičnega, brez upoštevanja, da je moški po svoji fizični in duševni naravi različen od ženske in ženska različna od moškega. Zato neka uravnava ni mogoča.

Odstraniti se morajo vse ovire, ki ji onemogočajo vstop v politično področje. Ima pravico udeleževanja v političnem življenju, ustanoviti tudi lastno stranko, voliti in biti voljena, opravljati vse politične in družbene funkcije kot moški, če je izvoljena ali se je povzpela na svojem položaju. Na veliko škodo se pri tem pozablja, da moški in žen-

ska nita ustvarjena kot tekme-
ca, ampak kot dopolnjujoči se
bitji.

Ti trije temelji ženskih osvo-
bodnih stremeljenj se lahko rea-
lizirajo samo v svobodni in de-
mokratično urejeni družbi. Le v
tej se lahko organizirajo ta gi-
banja in postavljajo zahteve. V
marksistični ali socialistični druž-
bi tega ni mogoče, ker ima o
vsem tem marksizem že od svoje-
ga početka drugačno mnenje. Za-
postavljenost ženske v družbenem
življenju je po njegovem krivda
kapitalističnega družbenega reda.
Enako kot je delavec izkoriščen
po kapitalistu, izkorišča moški
žensko. Enakopravnost vidi pred-
vsem v enakem plačilu za oprav-
ljeno delo, rešiti matere od vzgoje
otrok in skrbi za dom. Te naloge
naj prevzame dužba, žena naj sa-
mo dela in rodi, nič več. Tako
„osvobodjena“ in enakopravna se
bo lahko v celoti posvetila izo-
brazbi in družbenemu delu. To se
pa lahko doseže, enako kot osvo-
boditev proletariata, samo z re-
volucijo.

Veliko svojih zahtev, skoraj
vse, so ženske v svobodnih in de-
mokratičnih deželah že dosegle.
Tudi v deželah, kjer vlada mark-
sizem, so deležne enakopravnosti
in svobode, ki jim jo je obljubil,
in že poznajo, kakšna je ta živ-
ljenjska realnost. Kljub temu or-
ganizirana ženska gibanja z do-
sedaj doseženo enakopravnostjo
še niso zadovoljna. Njihove vodi-
teljice protestirajo, hočejo več, a

kaj ta več vsebuje ali obsega,
ni vedno popolnoma jasno.

Borba med moškim in žensko

V marksističnih družbenih ure-
ditvah ali deželah „ljudske demo-
kracije“ ženskam dopovedujejo,
da jim je proletarska revolucija
že prinesla vso enakopravnost, ki
jo potrebujejo. Velika večina jih
je zaposlenih izven doma, imajo
lastne dohodke; če imajo otroke,
jih oddajajo v družbene vzgojne
ustanove; domače gospodinjstvo
ni potrebno, ker se lahko hranijo
v skupnih menzah. Skupno z mo-
škimi in zasebno je samo stanova-
nje. Dovoljeni splav jim omogo-
ča, da se svobodno odločajo za
poslanstvo matere. To bi naj bi-
lo življenje brez bremena, ure-
sničeni ideali ali vsaj pričako-
vanja življenja. S tem načinom
in pojmovanjem življenja se mo-
ra vsaka strinjati, pritožbe in
protesti niso mogoči, ker je mark-
sizem s tem rešil žensko vpraša-
nje za vse čase. Zato ni dovoljeno
in ne smejo izraziti svojega neza-
dovoljstva in protestirati.

Drugače je v deželah takoi-
me-
novanega demokratičnega in kr-
ščanskega zahoda. Z doseženo go-
spodarsko, pravno in politično e-
nakopravnostjo niso zadovoljne,
zato protestirajo še naprej, pra-
vijo, da se še morajo boriti za
svoje pravice. Borba se je prene-
sla iz družbenega področja na in-
timne odnose med moškim in žen-
sko, pravilno: med možem in že-
no. Bistvo te borbe ali spora je

biološkega in ideološkega značaja. V sodobni družbi še vedno prevladuje moški, tudi v družinskih odnosih in tukaj predvsem v spolnih, zaradi svoje biološke narave in splošno veljavne ideje o njegovi premoči, ki mu to biološko prevlado podpira in opravičuje. (Neo-feminismo e promozione della donna, Civiltà Cattolica, št. 3047, 1977, str. 421). Sodobna ženska in žena te prevlade in patriarhalnosti ne more prenašati, zato jo je treba odpraviti.

Trdijo, da je družina najmočnejša opora patriarhalnosti in prevladi moškega. Zato je nepotrebna, ker pomaga moškemu, da zasužnji ženo in si jo popolnoma podvrže. Odpraviti se mora, odnosi med spoloma pa morajo biti popolnoma svobodni, brez kakršnih koli legalnih, moralnih ali verski vezi. Zagovornice te teze se zavedajo, da katoliška Cerkev temu odločno nasprotuje in taka početja obsoja kot grešna, zato jo sovražijo in označujejo kot pomočnico moškega zatiralca, ki jih ovira na njihovi poti do biološke osvoboditve. Ne zavedajo se, da ta biološka osvoboditev praktično ni nič drugega kot legalizacija in pospeševanje prostitucije, v končnih posledicah pa izpodkopavanje korenin normalnemu človeškemu življenju.

Borba proti veri

Označitev Cerkve kot zaveznice moške prevlade nad žensko še ni

dovolj. Ne napada se samo Cerkev kot ustanove, borba se je prenesla že nad področje vere. Cerkev varuje zaklad vere, je oznanjevalka evangelija in večnih resnic, kot nekdanj Mojzes stalno opozarja svet na večno veljavnost desetih zapovedi. S tem pa, tako trdijo, pomaga utrjevati ideološke pozicije moške nadvlade. Zato mora vsaka svobodoljubna ženska zaradi pridobitve in tudi ohranitve svoje spolne svobode odkloniti vsako versko prepričanje, češ da je to zadnja ovira za njen normalen razvoj ali — kot dandanes pravijo — popolno življenjsko realizacijo.

Sodobne feministke so tako začele s svojo borbo proti veri, hočejo uničiti družino in zdravo družinsko življenje. Dosedanja prizadevanja feministk in njihove borbe se niso dotaknile družine, veliko manj še verskega področja. Lahko smo videli, da so vodilne feministke bile tudi družinske matere ter veri in moralnim načelom niso nasprotovale. Smatrale so v večini primerov, da sta družina in versko področje nedotakljivi.

Kje je vzrok za to spremembo v sodobnih ženskih gibanjih? Moremo jo pripisati dejstvu, da so se jih poslužili nasprotniki vere v svoje namene. Če do sedaj protiverska propaganda v svobodnem in civiliziranem svetu ni imela tistega uspeha, kot so ga pričakovali njeni organizatorji in voditelji, je to pripisa-

ti v veliki meri volji in hotenju žene in matere, ohraniti vero v družinskem svetišču. Lahko, da je bil mož in oče ateist, versko brezbrizen ali mlačen, toda žena in mati je verske temelje branila, ohranjevala in izročala potomcem. To je bila in je še velika ovira pri razširjevanju ateizma. Zato hočejo voditelji organiziranega ateizma spretno izrabiti sodobna teženja ženske, žene in matere ter jih uporabiti za dosego svojih ciljev. Kar se ni doseglo s pomočjo tiska, kina in televizije, hočejo doseči s spretno propagando med ženskim svetom in prodreti v osrčje družinskega svetišča.

Pogum in strah

Pri svojih prizadevanjih za emancipacijo so se ženske pokazale kot izredno pogumne. Nič manj niso borbene v prizadevanjih za ideološko in idejno emancipacijo. Pri biološki naravnosti preseneča, s kakšno vnemo in brezbriznostjo so se začele posluževati tablet proti spočetju, in če so te varale, zahtevati splav, umor lastnega otroka.

Po podatkih angleške zdravniške revije *The Lancet* se v Angliji 3,2 milijona žensk dnevno poslužuje tablet proti spočetju (*Does the pill kill? The Economist*, 15. 10. 1977, str. 10). To smatrajo za najbolj enostavno in potrebno sredstvo, zdi se, da jim vest prav nič ne očita. Toda to je bil le videz. Ko so zdravniška

raziskovanja dokazala, da uživanje teh tablet povzroča motnje krvnega obtoka, in sicer so te petkrat bolj pogoste ali večje kot pri tistih, ki tablet ne uživajo, so začele misliti. Posebna nevarnost obstaja za ženske nad 35 let starosti. Zdravstveno stanje se še poslabša, če kadijo, in ni izključeno, da je to vzrok vedno večjega števila rakastih obolenj.

Po teh zdravniških ugotovitvah se je pogumnih emancipirank lotil strah. Začele so se bati za svoje življenje, s katerim se sicer tako lahkomišelnost igrajo. Kaj storiti, da bi si zavarovale zdravje in življenje, a istočasno nadaljevale z navajenim uživanjem? Ker zdravniki odsvetujejo tudi uporabo mehaničnih sredstev, so se že oglasili zagovorniki sterilizacije. Smatrajo, da je najbolj enostavna in najmanj nevarna za zdravje. Toda kdaj se naj sterilizacija izvrši? Če jo izvrši samska, izgubi precej možnosti za poroko, ker odklanjanje ali odlaganje te pri nobeni ženski ni stalno in močno, kot se to prikazuje. Večina zakoncev si prej ali slej želi otrok. Če se sterilizacija izvrši že v zakonu sporazumno med obema partnerjema, je tudi samo začasna rešitev. Taka zakonska zveza ni več trdna, v večini primerov se konča z ločitvijo. Taka ločenka največkrat nima možnosti dobiti drugega partnerja. Taki in drugi podobni ugovori se postavljajo zagovornikom sterilizacije, a obenem grenijo življenje

borkam za biološko in idejno emancipacijo kljub temu, da so v sebi uničile čut materinstva, zatrle vero v Stvarnika in čut odgovornosti za nečloveška dejanja.

Sodobni feminizem v Cerkvi

Individualizem sodobnega neofeminizma se je dotaknil tudi položaja moškega in ženske v Cerkvi in duhovniški službi. Da pripada v Cerkvi duhovniška služba samo moškemu, bi naj pomenilo lo antifeminizem, zapostavljanje ženske. Nekateri so se oprijeli tega mnenja. Cerkev ni indiferentna do tega pojava in je pojasnila svoje stališče, in obenem nakazala področje delovanja ženske v cerkvenem življenju. Ta izjava je poleg izjave (Persona humana) o spolni etiki v novejšem času največji kamen spotike. Mnogi je nočejo razumeti.

Stojimo pred dejstvom pojava krščanskega neofeminizma, ki sicer priznava, da si Cerkev veliko prizadeva za spoštovanje žene in matere, za njeno enakopravnost, toda zanemarja in pušča ob strani delo za njeno osvoboditev. V življenju Cerkve bi naj ta osvoboditev pomenila prost dostop žensk do duhovniške službe.

Glede tega je Cerkev ponovno pojasnila svoje stališče. Priznava, da ne obstajajo dogmatične ovire, toda zvestoba tradiciji in dejstvu, da je Kristus izbral za svoje prve sodelavce dvanajst apostolov, tega ne dovoljuje. S tem

se pa noče reči, da ženske ne bi mogle imeti več služb in širšega področja dela pri poslanstvu Cerkve in širjenju evangelija. Duhovniška služba ni edina v Cerkvi, je še mnogo drugih, za katere ni potrebna ordinacija in se lahko zaupajo ženskam, posebno še redovnicam, da tako še bolj aktivno sodelujejo za širjenje božjega kraljestva na zemlji in za dobro bratov (La Chiesa é antifeminista? La Civiltá Cattolica, št. 3048, 1977, str. 533).

Vplivi in posledice neofeminizma v naši skupnosti

Družbeni in idejni tokovi, posebej še v današnji dobi razširjenih družbenih občil, prodrejo kaj lahko na vsa področja življenja, tudi v vse skupnosti in skupine, ki sestavljajo družbo. Temu se ne more izmakniti tudi naša skupnost na tujem.

Doma so se izvršile v zadnjih tridesetih letih velike spremembe. Ženske so po sili razmer vključene v marksistično emancipacijo, proti kateri ne morejo ugovarjati, ker jo vladajoči režim smatra za dokončno in nespremenljivo. Na zunaj najbolj vidna posledica je, da jih je že več kot polovica zaposlenih izven doma. Toda ne vse, vse se ne čutijo „osvobojene“, še živi slovenska mati, zvesta svojemu poslanstvu, kot ga zahteva Bog in korist družine. Ta bo vztrajala iz roda v rod, je nepremagljiva.

Glede položaja doma samo mi-

mogrede, tukaj nas zanima, kako je med nami, danes in tu. Priznati moramo, da so se izvršile velike spremembe. Velikokrat se jih ne zavedamo, ker so bile sprejete kot nekaj naravnega in neogibnega, brez večje pozornosti, večkrat tudi preračunano, ker nam je prav tako.

Slovenski pregovor pravi, da žena podpira tri vogale pri hiši, mož pa enega. Kateri so ti vogali? Po mojem skrb za urejen dom, za versko in narodno vzgojo v družini. Možu ostane skrb, da si prizadeva za vsakdanji kruh, za stvarne potrebe družine. Toda ali slovenska žena in mati, danes in tukaj na tujem, še podpira tri vogale pri hiši? V prvih letih, ko smo prišli, da, danes v nekaterih primerih že ne več. Dogaja se že, da mora mož podpirati svoj vogal in še ženo, če hoče krščansko družinsko življenje. Večkrat se to reče v šali, a je tudi življenjska realnost. Naj nam trditev potrdi resničen primer. Skrbel je vzgledno za družino, a tudi podpiral ženo pri njenem delu in prizadevanjih; marsikaj je opravil. Naravno, saj je dolžnost zakoncev, da se medsebojno podpirajo in pomagajo. A poglejmo, Bog ga je poklical na končni obračun življenja, ostala je sama. Ker je vse slonelo na njem, se žena ni znašla v novem položaju in prevzela svojih dolžnosti četrtega vogala. Vse se je podrlo in zrušilo, družina se je razbila. So pa tudi primeri, da novo nalogo

izvršujejo z velikimi prizadevanji in doslednostjo.

Žena in mati je v slovenskih družinah vedno, vsaj v večini, skrbela za versko življenje in vsakodnevno molitev. Pri vzgoji otrok je veliko zaupala v pedagoško moč molitve, veliko več kot v svoje vzgojne sposobnosti ali v nasvete vzgojnih strokovnjakov. Če je kdaj pri kateri hiši možki klel, da so prekle pokale, je bila molitev in prošnja matere tako močna, da je prevzela hudo bijo in priklicala blagoslov družini. Dandanes so že primeri med nami, da se opušča družinska molitev in izpolnjevanje nedeljske dolžnosti. Ne samo očetu, tudi materi se zdijo ta opuščanja nekaj naravnega in razumljivega. Pa pravimo, vsaj nekoč smo tako trdili, da smo šli po svetu zaradi prepričanja, da bi v svobodi živeli po veri in božji postavi. Začel se je podirati prvi vogal naših domov. Vedno bolj stopa v ospredje dejstvo, da je resnica našega včeraj, na katero se je tolikokrat prisegalo, vedno manj resnica našega jutri. Vsakdanji danes, s katerim smo izredno zaposleni, nam to preprečuje. Besede, besede še, toda razkorak v realnem življenju je že precej velik. Kaže, da se nekateri še ne zavedajo, da je življenjski materializem oče dialektičnega materializma.

Še nekaj. Slovenske matere so bile znane, da so znale izprositi duhovniške in redovniške poklice.

Ni jih bilo tako malo, ki so si ga izbrali na materino prošnjo. Primer takega poklica je bil tudi med nami v emigraciji. Mati ga je držala za roko in peljala na delo v vinograd. Kljub temu, da mu je bil poklic težak, je križ nosil z ljubeznijo, mu bil zvest do zadnjega diha. Gospodar vinograda mu je zvestobo gotovo bogato poplačal.

Za poklice niso samo prosile, znale so jih tudi varovati, zanje se boriti. Mlad in učen duhovnik je prišel v krizo, poklic in njegov križ sta mu postala pretežka, hotel ju je zapustiti. Mati ga je bodrila, samo Bog ve, koliko je premolila in prosila za vztrajnost. Brez očitka in žal besede sinu je zmagala. Danes je dober duhovnik doma v Sloveniji, njegova fara pa kot vzor, vabilo za obiske tudi iz tujine. Med nami se pa primeri, da se mati boji, če bi si sin izbral duhovniški ali redovniški poklic. Veliko pomislekov ima, morda zaradi okolja ali zaradi spremembe v vrednotenju življenja in njegovega cilja. S tem nočem reči, da mora izsiliti odločitve svojih sinov, ampak da svobodne odločitve z veseljem sprejme in jih podpira s svojimi priprošnjami.

Večina slovenskih mater je vedno skrbela za narodno vzgojo v družini. Podedovano in sprejeto besedo so ohranjemale in polagale v srca in v usta svojih otrok. Zato ji pravimo materinščina, materina beseda. Zanje so

se borile, zanjo trpele, bile so vzgled drugim. Za to besedo se je skozi zgodovino že prelilo veliko krvi, prestalo veliko trpljenja in žrtev. V novejšem času nam to priča Lojze Bratuž in drugi na Primorskem; na Koroškem jih vodijo pred sodišča; med Muro in Rabo so Ivancocy in njegov krog vztrajali v trdi borbi, da so ljudstvu ohranili njegovo besedo. Med nami so že primeri, ki dokazujejo, da se pozablja na ta zaklad. Mati, ki smo ji včasih rekli močna, junaška, podlega vplivu okolja, se sramuje govoriti slovensko s svojim otrokom na cesti, večkrat tudi doma. V domovih, ki bi morali biti še slovenski, se ne poje več slovenska uspravanka. Začel se jim je podirati drugi vogal.

Našim domovom ostajata postopoma samo dva vogala, očetova skrb za tvarno blagostanje in napredek ter materina prizadevanja to bogastvo spremeniti v udoben dom. Ker pa noben dom ne more sloneti samo na dveh vogalih, so se nekateri že začeli majati. To pa predstavlja že bližnjo nevarnost, da se bodo zrušili. V tvarnem pogledu bodo sicer zelo udobni, a kup duhovnih razvalin. Ali ni res, da je prišlo že do velikih sprememb?

Mladi med nami se možijo in ženijo. Prav je tako, če je vedno ob pravem času. Ustanavljajo se tudi narodno mešane družine. V zvezi s tem slovenska tašča pravi, da je tujerodka boljša snaha

kot pa iz slovenske družine. Kar prisluhnimo pogovorom in tolažbam ob takih porokah. Matere, ali je res tako? Ali so samo besede tolažbe? Matere, ali se ne bi dalo vzgojiti hčera za večje medsebojno sožitje? Tašče, gotovo vas je življenje že naučilo, da je v življenju potrebno veliko potrpeti, posebno še z mladim človekom, ali ne?

Morda bo kdo ob tem kramljanju rekel: zopet pesimizem, kot da ne bi bilo nič dobrega in pozitivnega med nami. Hvala Bogu, je še precej dobrega, toda ne vse. Delati dobro je človekova dolžnost, tudi naša. Z izvrševanjem dolžnosti se ne gre hvaliti;

ne pozabimo, da farizej ni bil oproščen. Veliko časa smo si dopovedovali, kako smo luštni, kako smo fletni, samo mi, tu.

Prišel je že čas, da ponižno pogledamo vase in okrog sebe, priznamo pomanjkljivosti. Laže nam bo, enako kot po dobri spovedi. Potem pa je treba premisliti in nadaljevati nekaj započeto delo. Žene in matere pri tem lahko veliko storijo. Odločno naj odklonijo kvarne vplive okolja in nekrščansko miselnost, ki si hoče utreti pot med ženski svet. Zopet naj podpirajo tri vogale pri hiši, možje pa enega in tudi ženo, pa to prav zares!

August Horvat

Za prenavo bogoslužja

Že nekaj časa se vsako drugo leto sestajajo tajniki liturgičnih komisij posameznih evropskih narodov, da pregledajo opravljeno delo, ugotovijo pomanjkljivosti in se z novim zaletom lotijo dela za prenavitev bogoslužja po smernicah 2. vaticanskega koncila.

Letošnje srečanje je bilo v Salzburgu od 16. do 19. maja; 25 udeležencev je zastopalo 20 narodov. Razglabljali so o tem, da naj ne bodo sveta opravila samo dovršena in izvedena, ampak morajo božjemu ljudstvu omogočiti tudi notranje sodelovanje pri božji časti, pa tudi pri posvečevanju ljudi in sveta. Prof. Balthasar Fischer iz Trierja je navedel, kako bogoslužje „ponotranjiti“. Za bogoslužje ne zadoščajo člo-

veško še tako učinkovita sredstva, „moderna prijemi“, treba se je zavdati, da tu deluje Kristus. Zato bogoslužni voditelji ne smejo imeti za glavni namen, kako bi „ustregli“ ljudem, ker Cerkev ne le daje, ampak tudi zahteva — ne moremo se udeležiti Kristusove daritve, če ne znamo darovati tudi svojega življenja. Česčenje Boga in tudi Kristusa v najsvetejšem zakramentu ne moremo nadomestiti s poudarjanjem zgolj človeških dolžnosti do bližnjega. Treba si bo bolj prizadevati za dovolj mirne zbranosti v za to določenih trenutkih svetih obredov. Treba si je prizadevati za obsežnejšo in globljo liturgično izobrazbo vseh udeležencev, tako duhovnikov kot strežnikov, bralcev, pevcev in organistov.

Žena v cerkvi

Položaj žene se je v današnji družbi pa tudi v današnji miselnosti kar neverjetno spremenil. Žena je z možem zenačena v zakonu, v družini, v zasebnem in javnem življenju. V družini ni več nekdanjih patriarhalnih odnosov, ko je moč „glava družine“, temveč vlada partnerstvo. Ženi so pristopne vse stopnje izobrazbe in vse možnosti v poklicu. Sociologi govorijo kar o „vsepriljubljenosti žene“. Pa žena danes ne nastopa niti zasebno niti v javnosti kot nekaka tekmovalka z možem, temveč se uveljavlja povsod s svojo svojsko ženskostjo.

To zenačenje žene z možem se je uveljavilo že po vsem svetu; žene opravljajo tudi najbolj odgovorne politične, kulturne in gospodarske službe.

Ta spremenjeni položaj žene tudi Cerkev upošteva. Koncil je ob sklepu dne 8. decembra 1965 poslal ženam posebno poslanico, v kateri pravi: „Ve predstavljate polovico neizmerne človeške družine. Znano vam je, da je Cerkev ponosna na to, da je dvignila čast žene in ji prinesla svobodo. Tako je bilo mogoče, da je v teku stoletij kljub različnosti značaja zablestela enakopravnost žene in moža. Pa blizu je čas in je

že tu, ko poslanstvo žene dobiva svojo polnost. Prišel je čas, ko je žena dobila v družbi vpliv tako silen in moč, kakor še nikoli.“

Zanimivo je, da koncil moža ne imenuje več glavo družine in ženo kraljico v družini, kakor se je prejšnje čase izražalo cerkveno učiteljstvo. Znano je tudi, da je papež ustanovil posebno komisijo, ki naj študira vprašanje žene v današnjem svetu.

Cerkev uporablja žene najprej v cerkveni upravi. V najvišjih cerkvenih uradih, n. pr. v rimskih kongregacijah, delajo žene. Prav tako skoro povsod na škofijskih ordinariatih in v župnijskih pisarnah, posebno v večjih župnijah, v manjših pa pomagajo vsaj deloma, n. pr. pri prepisovanju cerkvenih matic ali sestavljanju župnijske kartoteke. In tako je prav: naj bi jih župniki povsod k upravi pritegnili.

Ponekod so žene župnijske pomočnice ali socialne delavke v službi Cerkve. Žene danes lahko dobijo dovoljenje, da dele obhajilo in ga nosijo bolnikom. Pri bogoslužju morejo dejavno sodelovati... V misijonskih deželah in tam, kjer je veliko pomanjkanje duhovnikov, opravljajo žene tudi druge službe, razen strogo du-

hovniških: vodijo službo božje besede, preberejo pridigo, krščujejo in podobno, prevzemajo celo celotno upravo župnije.

Težnje redovnic vsega sveta gredo tudi za tem, da bi bile redovnice aktivno udeležene pri posvetovanjih raznih rimskih kongregacij, prisotne pa tudi, kakor so bile na koncilu, na škofovskih sinodah. V verskih časopisih pa beremo tudi o skrajnih željah, da bi žene mogle biti deležne tudi službenega duhovništva; vendar je to za katoliško Cerkev in za ekumensko gibanje še pre zgodnje vprašanje.

Spremenjeni položaj žene mora sodobni dušni pastir tudi v svoji župniji upoštevati. Zato mora predvsem žene vključevati v laiški apostolat. Najprej je potrebno, da ženo navaja, da opravlja apostolat v družini, ki je Cerkev v malem.

Tam naj opravlja službo splošnega duhovništva, najprej učitelj-

stvo ali preroško službo, n. pr. s tem, da pomaga otrokom pri verouku in veroučnih nalogah, skrbi za družinsko molitev in otroke tudi blagoslavlja, jih pokriža, preden gredo spat; in tudi vodstveno službo s tem, da otroke navaja živeti po Jezusovem nauku.

Ženo je dalje treba vključiti v župnijski pastoralni svet, ji izročiti skrb za bolnike in onemogle ter zapuščene v župniji, skrb za krasitev in snaženje cerkve, nadzorstvo otrok pri maši in procesijah.

Žena naj nadomestuje kateheta, kadar je ta zaposlen npr. s pogrebom, in naj z otroki ponavlja tvarino ali jih uči molitev — in to naj dela, čeprav nima katehetskega izpita.

Iznajdljiv župnik bo zlahka našel še mnogo drugih načinov, da bo sodobno ženo vključil v župnijski apostolat in imel v ženi vsestransko pomočnico.

Res veliko, kar preveč se danes govori in piše o avtoriteti, največ, žal, z namenom, da jo spodkopavajo. Koncil in pokoncilske sinode so dovolj jasno spregovorile tudi o tem. Avtoriteta v Cerkvi je služba bratom in skupnosti, izvršuje pa naj se z obširnimi posvetovanjem, to je kar moč zborno. Za sodelovanje z avtoriteto pa je potrebno znanje in zavest odgovornosti. Danes govorijo o tem, naj bi bila Cerkev demokratično urejena. Popolna demokracija v Cerkvi ni mogoča, ker je Cerkev božja ustanova, ne svetna tvorba. Bolj kot demokratičnost je treba v Cerkvi poudarjati bratstvo. Najvišji zakon v Cerkvi pa je ljubezen. Neki red v Cerkvi mora biti. Zato je potrebno spolnjevati odločitve in spoštovati smernice njenega vodstva.

Nadžkof Pogačnik

Argentina včeraj in danes

ZA RAZUMEVANJE PO SVETU, KAJ SMO DOŽIVLJALI
V ARGENTINI

Mnogo pojavov je v današnjem svetu, ki si jih navaden opazovalec ne more razložiti. Večkrat si mora poklicati na pomoč psihologe in sociologe, pa še poznavalce struktur posameznih družb ter skritih tokov, da si more ustvariti jasno sliko o pojavih in vzrokih.

Eden takih pojavov je gotovo odpor, ki ga sedanja argentinska družba, ali bolje njena vojaška vlada, naleti v evropskih in nekaterih ameriških državah. Pravi srd in besnost se izražata v prenekaterih časnikarskih člankih in opisih, ki kritično in krivično sodijo pretekli in sedanji položaj v Argentini. Resni ljudje, znanstveniki, državniki, celo cerkveni veljaki, prav otroško nasedajo Argentini sovražni propagandi in se vpletajo v protivladne kampanje, katerih zakulisje jim je popolnoma neznano in katerih cilja si niti v sanjah ne morejo predstavljati.

Pri teh osebnostih si ne moremo misliti slabega namena. Menimo le, da jih vodi v zavzeto pozicijo slaba in zlonamerna informacija. Vendar se nam vriva

vprašanje: ali je dopustno, da človek, kateremu javno nastopanje nalaga tudi odgovornost za to, kar dela ali govori, zavzame neko stališče, ne da bi se prej potrudil, da spozna bistvo problema? Če bi to res storil, potem bi videl, da je položaj povsem drugačen, kakor pa mu ga predstavljajo.

Za objektivno presojo položaja je neobhodno potrebno poznati vsaj v glavnih potezah zgodovinski razvoj, ki je privedel v sedanje stanje. In zgodovina zadnjih desetletij v Argentini je dovolj jasna, da bi vsakemu vsaj srednje poučenemu človeku ne bilo težko razumeti, zakaj je sedanja vojaška vlada prevzela oblast.

Treba je seči nazaj v desetletje štirideset, ko se je na oblast povzpel general Perón, si pridobil podporo sindikatov ter nižjega in srednjega sloja, razsiral blagostanje povojne žitnice sveta in državo pripeljal v hude finančne težave. Vojaške in civilne vlade, ki so mu sledile, niso mogle najti ključa do rešitve teh težav do take mere, da je narod leta 1973

zopet masivno izrekel zaupnico peronizmu.

Vzporedno pa se je oko mednarodnega komunizma obrnilo na Argentino. Že leta 1960 so se tukaj organizirale prve gverilske formacije po vzorcu in napotkih Che Guevare in po navdihu Regisa Debraya. A bilo je vse še v povojih. Šele po padcu generala Onganie (leta 1969) se je pričel razmah prevratnih formacij, to pot v verziji mestne gverile. Imela je na razpolago denarno, moralno in vsakršno drugo podporo. Najboljši borci so šli na posebne tečaje na Kubo, pa tudi v notranjosti države so nastajala taborišča, v katerih so se trenirali člani gverile. Imeli so najmodernejše orožje, kar ga je bilo mogoče kupiti na svetovnem trgu. Udar za udarom, začeni z manjšimi cilji, potem pa z vedno drznejšimi podvigi, so jim dali potrebne izkušnje. Okoli leta 1975 so prevratne formacije štejele nad 5.000 mož v udarnih enotah in nad 20.000 v zaledju.

Takoj ob nastopu peronistične vlade leta 1973 se je pričelo pravo klanje. Ni uradnih statistik o mrtvih, ali agresivnost je bila tako očitna in tako razsežna, da so premnogi bili resno zaskrbljeni o bodoči usodi države. Vse to je povzročilo, da se je Argentina z neverjetno hitrico pogrezala v pravi kaos.

Še druge odtenke je treba imeti v vidu. Najprej to, da so gverilske skupine bile različnih o-

rientacij. Prosovjetska komunistična partija ni imela oboroženih formacij, a so te nadomestovale kubansko usmerjene levičarske skupine. Tudi kitajski komunizem je imel svoje zastopnike. A najmočnejši po številu in udarni moči so bili peronistični „Montoneros“, ki so bili ideološko že popolnoma pod vplivom marksizma, ter trockistični ERP (Ejército Revolucionario del Pueblo — Ljudska revolucionarna vojska). Te skupine, čeprav različnih usmeritev, so mnogokrat vojaško nastopale skupaj. Njih cilj je bil enoten: prevzem oblasti z orožjem v roki. Kaj potem, bi se pokazalo po doseženi zmagi. Najbolj verjetno je, da bi prišlo do medsebojnega obračunavanja, ki bi se končalo, ko bi ena izmed skupin nadvladala druge in jih uničila.

Zavedati se moramo tudi, da je general Perón, vse dokler ni znova postal predsednik, vsaj navidez in z besedo podpiral te skupine: „Če bi imel 18 let, bi tudi jaz podstavljal bombe“, je izjavil še v Španiji. Ko pa so se mu levičarske formacije javno zoperstavile, jih je z balkona vladne palače opsoval in izobčil. A notranji boj v peronizmu, med desničarskimi in levičarskimi formacijami, se je pričel že prej. Ob Perónovem prihodu v Argentino, na zloglasnem „zborovanju“ ljudstva na Ezeizi, je bilo v tem obračunavanju 212 mrtvih.

Peronova smrt je le pospešila

proces, ki bi tako ali tako neizogibno prišel. Dnevnim napadom vojaških in civilnih objektov, bombam, umorom vidnih oseb in protikomunističnih ljudi se je potem pridružila še politična in socialna kriza. Peronova vdova, ki ga je nasledila na predsedništvu, se je obdala z oblastiteljnimi ljudmi, katerih edini cilj je bil obdržati se na vladi in okoristiti se s svojimi položaji ne glede na usodo naroda. Gospodarski ministri, ki so si sledili drug za drugim, včasih le za dobo nekaj dni, niso bili zmožni vzpostaviti minimalnega reda v delu in financah države. Vodje političnih strank so zapravljali čas v brezpomembnih debatah o ustavnih formulacijah in govorili o političnem procesu proti predsednici, ki pa je bil nemogoč spricho peronistične večine v kongresu. Inflacija je dosegla svetovni rekord ok. 30 odstotkov mesečno.

Položaj je bil resnično brezupen: desetine atentatov včasih kar dnevno, vlada je bila politično brez moči, gospodarstvo uničeno, medtem ko je bila državna blagajna spraznjena in so zunanje obveznosti državo pripeljale pred konkurz. V severni provinci Tucumán pa so gverilci kontrolirali „svobodno ozemlje“, katerega obseg je narastel že do 2.500 kvadratnih kilometrov. Ga. predsednica je medtem nihala med skrajnim optimizmom, ko se je imela za izvoljeno osebo, da popelje državo do velikih ciljev, pa

do skrajnega pesimizma, ko se je javno predajala izbruhom joka in depresije.

V takem položaju so oborožene sile, z enotnostjo, ki ji je težko najti primera v polpretekli zgodovini, sklenile napraviti kaosu konec: državni udar je imel — česar danes svet noče priznati — plebiscitno moralno podporo naroda, in tudi velikega sektorja peronizma, ki je uvidel, kako država drvi v propad. Datum 23. marca 1976 bo ostal za vedno zapisan v argentinski zgodovini.

Jedro kampanje, ki jo levičarske sile v svetu izvajajo proti Argentini, je problem človeških pravic, pomanjkanje svobode in sploh zatiranje naroda s strani vlade. O katerem koli izmed teh treh odtenkov lahko v svetovnem časopisju zasledimo nešteto pisanj in nešteto laži. Pravkar končano svetovno nogometno prvenstvo je nudilo dovolj prilike, da smo to razbrali iz nemških, francoskih, italijanskih, španskih, švedskih in še drugih časopisov.

Ko so 23. marca 1976 oborožene sile prvzele oblast, so to storile izključno zaradi kaosa, ki je nastal v državi. Noben resen človek, niti najbolj zagrizeni predstavniki raznih političnih frakcij, niso tedaj omenjali kakšnih osebnih ambicij. Oblast je vojakom padla v naročje kot gnil sadež.

A že na vladi, je vojaštvo nakazovalo cilje, ki si jih je vlada

zastavila. In med temi je bilo na prvem mestu uničenje gverile, saj ni bilo dneva, da ne bi javnost pretresali atentati in umori. Temu je bilo treba napraviti konec in to za vsako ceno. Cena je bila res velika. Mnogo vojakov in civilistov je padlo in varnostni organi večkrat niso imeli izbire glede taktike, katere naj se poslužijo proti sovražniku, ki ni prizanašal in tudi ni izbiral sredstev. Proti takemu sovražniku je bil uspešen en sam način: odločnost. In oborožene sile so odločno nastopile, s težko roko. V tem delu so tudi imele večinsko zaslombo javnega mnenja in naroda sploh. Če je bilo tako ostro nastopanje primerno ali ne, je bolj predmet moralistov kot pa politikov. Nekatere evropske države, npr. Italija in Španija, se danes nahajajo pred isto izbiro; in so se odločile za enak nastop. Kar pa se tiče vzporednih oboroženih skupin, ki so na svojo roko urejale obračune med levico in desnico, je stvar, katero je vojaška vlada od vsega začetka obsojala in obljubila vzpostaviti red, v kolikor bo v njeni moči. In ti pojavi so izginili, komaj je bila gverila potolčena.

Drug izmed omenjenih očitkov je bil pomanjkanje svobode. Le kdor nikdar ni bil v Argentini, more trditi kaj takega. Smešno je bilo začudenje tujih časnikarjev, ko so za nogometno prvenstvo prišli v Argentino in se znašli pred popolnoma drugačno sliko.

Kar se tiče družabnega življenja, verjetno ni države na svetu, ne mesta, kjer bi se človek lahko tako svobodno gibal, ob katerikoli dnevni uri, kot v Argentini in v Buenos Airesu.

Kar se tiče tiskovne svobode, je ta izredna, če upoštevamo, da se nahajamo v vojaški diktaturi. Zanimiv primer je prav naša „Svobodna Slovenija“, inmigrant-ski list, kjer lahko pišemo, kar hočemo, in tudi kritiziramo vlado v vsem, kar spoznamo za napačno, ne da bi nam kdo kaj oporekal. Argentinsko dnevno in revivalno časopisje prav tako. In kadar zaradi očitvidne neresnice vlada poseže in prepove prodajanje določenega izvoda kake revije ali časopisa, pade nanjo prava ploha kritik, češ da bi postopek morala izvesti sodna, ne pa izvršna oblast. A tudi to je laže razumeti, če povemo, da Argentina nima modernega zakona o tisku, kot ga ima to večina evropskih in ameriških držav. Sodni postopek proti določenemu časopisju bi lahko trajal več let. Vlada sama vabi časopisje, naj svobodno izvaja konstruktivno kritiko pod pogojem, da ne piše neresnic.

Kulturna svoboda sploh ne pozna mej, razen delne moralne cenzure, ki jo izvajajo pristojni organi zlasti na filmskem področju — v prid duševnega zdravlja družbe. Vsak uravnovešen človek bo to razumel in se s tem strinjal. Kar se tiče knjig, si lahko vsak, brez problemov, na-

bavi v katerikoli knjigarni na cesti Corrientes ali drugje Marxova zbrana dela, Leninove zapiske, Mao Tse-tungov priročnik ali katerega koli drugega avtorja. Zasedili smo tudi jugoslovanske pisce, ki kaj pristransko prikazujejo samoupravljanje, itd.

Omenimo še govornice o „zatiranju naroda“. Narod je prost, svoboden. In mnenje, ki ga ima o ljudeh, ki so trenutno na krmilu države, je bilo jasno pokazano ob priliki izvedbe svetovnega prvenstva. Nad osemdeset tisoč ljudi vseh slojev, zbranih na stadionu kluba River Plate, je gromovito ploskalo predsedniku Videli. Niti enega protiklica, niti enega žvižga. Kot ga ni bilo v teku meseca na drugih igriščih širom države. Kot ga ni bilo med nekaj milijonsko množico po državi na dvodnevnem slavju ob priliki zmage na prvenstvu. Narod je bil sit ubojev in anarhije, naveličan praznega politikarstva, zato je hvaležno sprejel vlado, ki mu je obljubila in mu nudi dobo miru, v kateri vsi strnjujejo napore za obnovitev države, ki je bila že v razvalinah.

Ene svobode ni v Argentini, ene „pravice“ vlada ne dopušča

in zatira nje pristaše: ne sme se seči po orožju in streljati, ni dovoljeno podstavljati bomb ali izvajati sabotaž. Kdor se odloči za to pot, ta že naprej ve, da se sam izloči iz občestva, kateremu so vse ostale pravice dovoljene.

Zakaj torej tak srd in taka gonja levičarskih elementov po svetu? Pač zato, ker je mednarodni komunizem polagal mnoge upe, da si podjarmi to državo. Zlasti še potem, ko je zaporedoma propadel v Boliviji, Urugvaju in Čilu. Ni se torej čuditi, da klevetanju zapadejo tudi vsi tisti, ki se vrnejo iz Argentine in si v svetu upajo povedati, da se v tej deželi življenje normalno razvija, brez terorja in brez zatiranja.

Argentina je danes svobodna država. S težkimi problemi, gospodarskimi in socialnimi. Z narodom, ki spoštuje vlado, od katere želi le, da bi mu ustvarila bolj ugodne življenjske pogoje. In za katero ve, da mu bo vrnila demokracijo takoj, ko bodo izpolnjeni minimalni pogoji za mir in normalen ustavni razvoj. In to je vsa resnica.

(Svobodna Slovenija, 1978, 26 in 27.)

Nisem bil, nisem in ne bom na prodaj. Kjer sem in kjer stojim, sem in stojim iz prepričanja.

Karel Mauser

Bog je krog, čigar središče je povsod in obod nikjer.

Blaise Pascal

Dva lurška čudeža

Zdravnik, biolog in filozof dr. Alexis Carrel, nobelovec za kirurgijo iz l. 1912, je imel lurška ozdravljenja za bajke. Nekega dne pa se je začel zanje zanimati z znanstveno resnobo in zato se je odpravil v Lurd kot spremljevalec bolniškega vlaka.

Rekel je, da je treba stvar sistematično preučiti: če so lurški čudeži čenče, naj jih bo konec; če pa so dogodki resnični, se je treba ob njih zamisliti.

Na vlaku ga je najbolj zanimala deklica Marija Bailly-Ferrand. Ta je zaradi tuberkoluznega peritonitisa v zadnjem stadiju med vožnjo domala umirala. Dr. Carrel jo je natančno preiskal in ni dosti verjel, da bo prišla živa do Lurda.

Še med potjo je govoril: — Naglo ozdravljenje od živčnih bolezni me ne bo prepričalo o pristnosti lurških čudežev, kajti to se dá vedno tolmačiti s sugestijo ipd. Če pa bom videl na lastne oči trenutno ozdravljenje od neke organske bolezni, bom znorel ali pa začel verovati. Če bi npr. ozdravela tale deklica, da, to bi bil čudež!

V Lurdu so ga poklicali k njeni postelji; sama je prosila za to. Carrel jo je še enkrat preiskal. Pulz ji je sunkovito udarjal sto pedsetkrat na minuto, srce ji je domala oslabelo. Preiskal ji je tudi nabrekli trebuh in noge ter

ugotovil: — Tuberkulozno vnetje trebušne mrene, organizem razpada, smrt je blizu.

Bolničarke so jo hotele nesti v kopel in zdravniki so se zedinili: — Nesite jo! Če umrje tu ali pred votlino, je nazadnje vseeno.

Dr. Carrel jo je sam spremljal. Sestre je niso potopile v vodo, ampak so jo le umile. Nato so jo odnesle k votlini. Carrelu se je zdelo, da umira. Nenadoma pa je stopila barva v njena lica in odprla je oči. Carrel jo je prijel za roko, pulz se ji je umiril, pričela je dihati normalno in odeja nad njenim trebuhom se je znižala. Zdaj se je nasmehnila in se zanosno uprla s pogledom v Brezmadežno. Carrel je mislil, da ima halucinacijo, v glavi se mu je vrtelo. Nazadnje se je sklonil k bolnici in jo vprašal: — Kako se počutite? — Dobro, — je odgovorila. — Moči nimam dosti, ampak čutim, da sem ozdravela.

Ko jo je malo zatem preiskal v bolnišnici, je spoznal, da je popolnoma zdrava. Pulz ji je mirno udarjal osemdeset udarcev na minuto, dihala je normalno in na trebuhu ni bilo nobene otekline in nobene otrdline. Zvečer se je dr. Carrel sprehajal ob reki Gavi in razmišljal: — Prišel sem, da vidim, in videl sem.

Iz bazilike so donele orgle in slišalo se je ubrano petje skupine španskih romarjev. Tudi Ca-

rel je šel v cerkev in kar je sledilo, je pozneje opisal v knjigi z naslovom „Potovanje v Lurd“ takole: — Prisedel sem k nekemu kmetu in z glavo v dlaneh premišljeval. Nenadoma pa se mi je izvila iz duše molitev: — Dobra Devica, ki prihajaš na pomoč nesrečnim, vodi me! Verujem. Na moje dvome si odgovorila s čudežem in zdaj si ne želim drugega kot globoko predano vero. Nič več ne bom razpravljal, nič več kritiziral. Sprejmi nemir-

nega grešnika, ki se je toliko mučil s prevarami. Po trdih preskušnjah svoje intelektualne nadržutosti si želim samo vere vate in čistega srca.

Ob treh zjutraj je stopil iz cerkve.

— Jasnost je napolnila mojo dušo, — piše Carrel. — Vse teoretične hipoteze so zginile, ves razumski nemir me je zapustil. Marija mi je pokazala resnico in v svojem novem miru sem bil čudovito srečen.

Cerkev na Poljskem

Kardinal Višinski je na binkošti v Krakovu pridigal pred 20.000 verniki. Omenil je razpravo o nevtronski bombi in dejal, da bi morali nastopiti zoper sleherno uporabo orožja. Prodajalci orožja so glavni krivci. Vedo, za kaj ljudje uporabljajo orožje, pa ga kljub temu ponujajo in prodajajo. Kardinal je tudi obsodil pisanje časopisov in govore vodilnih osebnosti, ki neprestano govorijo le o proizvodnji, o prodaji in o izvažanju materialnih dobrin, kot da bi edino te prinašale srečo človeku. Človek, človeška oseba in njegovo dostojanstvo se pa vse premalo upoštevata in cenita.

21. maja so po vseh poljskih cerkvah brali pastirsko pismo poljskih škofov. V njem se zavzemajo za odločno obrambo kulturnih vrednot. Škofje pozivajo starše, učitelje in vzgojitelje, naj si z vso močjo prizadevajo ohraniti kulturno dedišči-

no poljskega naroda, ki ima krščanske korenine. Mladim ljudem je treba odkrito povedati, odkod prihaja kultura njihovega ljudstva.

Iz poročila o spomladanskem zasedanju poljskih škofov v Čenstohovi je razvidno, da verniki zelo pogršajo verski tisk, ki ne more izhajati v zadostni nakladi. Lansko leto so na primer natisnili le toliko veroučnih knjig, da jo je dobil le vsak 26. otrok, ki obiskuje verouk. Ponekod imajo škofje še vedno težave s semenišči. Višinski je ob sklepu konference dejal, naj oblasti ne nasprotujejo več postavitvi semenišč v Ščecinu in Kozalinu.

Ob sklepu Tedna krščanske kulture v Varšavi je Višinski govoril o odgovornosti poljskih kulturnih delavcev za narod in vero. Poljski krščanski umetniki so s svojimi deli svojemu ljudstvu utrdili krščanske in človečanske vrednote.

Ali sem osebnost ali številka?

Če lahko na prvo skupino vprašanj odgovorim „da“ in na drugo „ne“, sem osebnost, božji otrok..., sicer pa samo številka z značilnimi lastnostmi masovnega človeka...

Ali znam imeti svoje mnenje?

Ali se znam odreči kaki stvari (filmu, čtivu, šali), čeprav vem, da bom zato tovarišem v posmeh?

Ali ljubim mir, premišljevanje, molk?

Ali skušam samega sebe spoznati?

Ali skušam s tem, kar je dobrega v meni, vplivati na druge?

Ali dajem razumu prednost pred nagonom?

Ali čutim hvaležnost do preteklosti, pomembnost sedanjega trenutka in odgovornost za prihodnost?

Ali se zavedam, da nisem središče, okoli katerega se vse suče?

Ali znam sam sebi zadoščati?

Ali se zavedam sreče, ker imamo vero?

Ali čutim v sebi dostojanstvo božjega otroštva?

Ali avtomatično izrekam sodbe, ki sem jih našel po časopisih, po revijah, po romanih?

Ali me je strah odločitev, se jim skušam izogniti in čakam, da drugi odločajo o meni?

Ali mi je potreben hrušč množice, radia, TV?

Ali skušam svojo praznino izpolniti z alkoholom, z mamili, z detektivskimi romani, z ogledi neizbranih filmov, s spolnim izživljanjem?

Ali sem dostopen propagandi, ki giblje javno mnenje?

Ali hočem zadovoljiti vsak svoj nagon in pri tem še mislim, da je to moja svoboda?

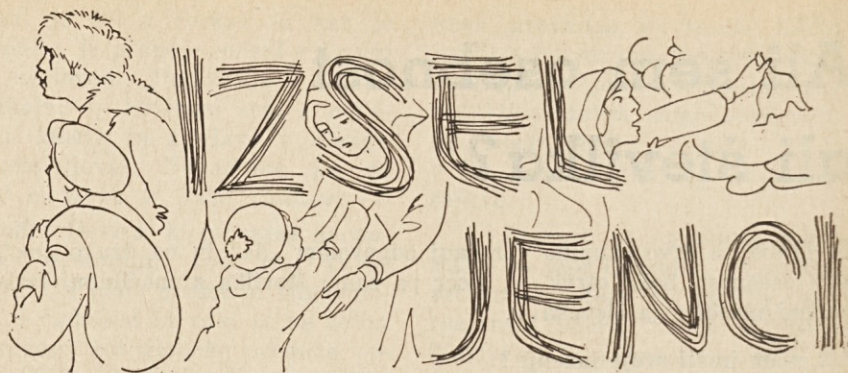
Ali preziram preteklost in ne čutim odgovornosti za prihodnost?

Ali mi je denar predvsem sredstvo za uživanje?

Ali se pred samojo zatekam v množična razvedrila?

Ali mi je zoprna tuja preudarnost in se naslajam ob tujih sramotnih dejanjih?

Ali zavračam vero zato, da laže živim brez nemirne vesti?

Johan Bojer — Božo Vodušek

II

Znova orje veliki izseljenski parnik gladino oceana, ali to pot vodi izseljence domov.

Prvi in drugi prostor sta čisto zasedena. Ali tukaj so ljudje bolj navajeni vožnje. V tretjem prostoru so kmetijski ljudje, ki so leto in dan neprestano hrepeneli po domu, ne samo po domovini, ampak po neki čisto določeni domačiji znotraj v fjordih, zgoraj v dolinah ali pa v širnih pokrajinah z jezeri in gozdovi. Debela vrh, napeta preko krova, jih zapira v ozkem prostoru, tako da jim je prav tesno, kadar hočejo na prosto in se nadihati sonca in zraka. Ampak vendar hodijo tukaj okrog in se pogovarjajo, možje in žene, nekaj Dancev in Švedov med njimi, in vsem se zdi, da so si tukaj na morju postali kakor družina, čeprav se niso še nikdar prej srečali.

Marsikak dninar je med njimi, ki si je kupil gosposko obleko in hodi zdaj okrog s kožuhom okoli vratu in z zlato verižico na telovniku, ves ožgan od dela v gozdovih ali na farmah, tu ali tam v ogromni deželi. In med njimi so kmetje, ki so potovali skozi velika mesta in so samo zmajevali z glavo nad vsem, kar so videli. Nekoč so bili prišli iz vasi na Norveškem, zdaj prihajajo iz norveške vasi v Ameriki in še zmeraj nosijo obleko iz grobega sukna in klobuk s širokimi kraji kakor takrat, ko so se izselili. Saj tistikrat, so šli v Ameriko le zato, da si zaslužijo toliko denarja, da bi lahko odkupili domačijo. In ko so tam zunaj garali, se niso prav zavedali, da so v tuji deželi. Saj domači kraj jim je bil od jutra do večera tako živo pred očmi! In še danes imajo iste rožasto-pisane izseljeniške kovčke kakor takrat, ko so se

izselili. In marsikdo izmed starejših ima na pol dorastlo deklico ali dečka s seboj, ki so bili rojeni na oni strani. Zdaj gredo s starši domov, da bodo videli domovino.

V tej družbi se je gibal Morten Kvidal. Obrnil se je zdaj k temu, zdaj k onemu in se razgovarjal nekaj časa z njim. Marsikdo je bil takoj pripravljen povedati svojo zgodbo. Zaradi tega in zaradi onega so se morali tistikrat izseliti. In tja in tja so bili namenjeni, in tako in tako se jim je spočetka godilo. „In ti — odkod prihajaš?“

Mortenu se pa ni zdelo, da bi imel sam mnogo pripovedovati. On, ki se je hotel vrniti domov tako bogat in sezidati velik двореc — zdaj se je vračal, ampak bogastvo? Ne, Morten ni vedel ničesar povedati o sebi.

Končno se je približal dan, ko so vsi pričakovali, da bodo prvič zagledali domovino. Na vsej ladji nastane nemir, morebiti največji v tretjem prostoru. Ali bodo kmalu zagledali kak skalnat otok? Nekoliko mladih fantov je splezalo gori v vrvi, ampak prvi mornar jih spodi dol. Tesno stisnjeni stojijo ob ograji. Otroci kričijo v gneči. Sinje, skodrano morje leži pred njimi, sonce tone daleč na zahodu v zlatem dimu. Ne, kako čudovit večer. Gospoda iz prvega prostora stoji z daljnogledi na očeh.

Naenkrat množica vztrepeče.

„O — tamkajle! Da, tamkaj je. Ali ne vidiš, kam kažem?“

„Tudi jaz bi rad pogledal, oče!“ In očetje dvigajo otroke. Poglejte! Zdaj se ne vidi samo skalnat otok nad morsko gladino, zdaj se vidi siv rob, ki postaja razločnejši in razločnejši. Jate galebov, ki že nekaj časa spremljajo ladjo, kričijo: A-o-a-o! Njim se pridružijo trume alkov in rac, ki se neprenehoma potapljaajo v morje in kričijo. Ljudem na ladji zveni kakor pozdrav. In zdaj zaigra na krovu godba na pihala.

Tedaj pa, pogledjte, zavihrajo robci kakor množica majhnih zastav in mahajo proti sivi obali, ki raste in raste iz morja. In tu in tam si pritisne žena robec na oči. Vsi stoje in strme. Pozabljeni so novi znanci na ladji. Kmalu bodo stopili na kopno in se peljali domov.

Ali pa ni čudno? Prav zdaj je pomislil Morten na tovariše, ki še zmeraj živijo zunaj v preriji, tisoč milj odtod. Ko bi mogli biti zdaj tukaj! Samo za kratek trenutek! Bog ve, koliko izmed njih jih bo še kdaj videlo domovino.

In v svetlem mesečnem večeru si orje orjaška ladja pot skozi gruče skalnatih otokov. Spet ribiške kočje in skale, čoln, ki leži zasidran nekaj sežnjev od obale, vonj po katranu in pesku. O, o! Morten spet vse spozna.

Kake tri ali štiri dni pozneje je prišel sosed k Berit Kvidal in rekel: „Da, zdaj boš kmalu dobi-

la visok obisk, Berit. Mortena so videli v mestu.“

„On — on da bo prišel?“ Obstala je in strmela.

„Ali še nič ne veš o tem?“

„Ne, kaj nisi pri pameti! Morten... Morten, praviš?“

„Najbrž bo jutri prišel semkaj,“ je rekel sosed.

In kako je vse v neredu tukaj, v hiši in zunaj hiše! Naenkrat je na Kvidalu vse oživel.

Ko je Morten sedel na malem parniku, ki vozi iz mesta v fjord, se je moral spominjati tistega dneva, ko je odpotoval. Helene na obali, psa, ki je drvel za njim preko skal in hotel na ladjo, matere in plavke, ko sta se vozili domov. Zdaj je videl iste skale in isto obalo ob strani parnika, na zelenih bregovih med listnatimi gozdovi in fjordom so ležala posestva, vsem jim je vedel imena. Nekoliko sežnjev od brega so bile nastavljene mreže za losose, čolni so bili potegnjeni na kopno. Vse je bilo kakor poprej.

Ampak dan njegovega povratka mu je stal osem let v zlati luči pred očmi. In zdaj se je vračal. Vendar je bilo vse čisto drugače. Saj ni prihajal kakor kak Krez in Helena ni stala na obali in ga pričakovala. Ampak ta ali oni znanec je gotovo prišel, mogoče so se zbrali celo vsi. Saj so morali izvedeti, da se vrača.

Tedaj zavije parnik v znani zaliv. Koče, ki spadajo k Lindengardu, leže okrog in okrog veli-

kega posestva. Zdaj so mnoge izmed njih pobarvane. Ne, kako to poživi. In daleč znotraj med znanimi vrhovi zagleda zelen breg in majhna poslopja na njem, siva kakor zmeraj. To je Kvidal. V tem trenutku se skloni in si potegne klobuk na čelo. Ni treba, da bi ljudje videli, kako težko diha.

Še več ljudi poleg njega stopi v prevozni čoln. Kmetški ljudje s košarami in zaboji. In vendar, ali ni čudno — nikogar ne pozna. Na obali ga ne pričakuje nikaka množica. O, ne. Zmagoslavni sprejem, o katerem sanja vsak izseljenec v tujini, se zmeraj spremeni v razočaranje.

„Ne, kaj nisi to ti, Morten!“ mu pravi Ola, ki vesla teži čoln. „In jaz te nisem spoznal!“ Nekoliko obrazov se obrne proti njemu. Ampak, čeprav ga spoznajo, je vendarle samo s Kvidala.

Mlad mož s tršatim vratom, rjavo brado in živimi kretnjami mu pride na obali nasproti. Ali je res to Peter?

„Pozdravljen doma!“ mu pravi fant in mu ponudi roko.

„Kako... kako je z materjo?“

„No, da, tako pač.“

In tam je plavka. Prav zares ista plavka. „Tako, tako živalca moja — prav zares, zdi se mi, da me poznaš. Ali so lepo ravnali s teboj? Ojej, precej mršava si! Tako, tako!“

Še zmeraj ima isti zaboj s seboj kakor takrat, ko je odpotoval. In zdaj spet sedi na njem in brat

poleg njega in spet se vozita po dolini. Povsod ležijo posestva in ga kljub vsemu pozdravljajo. Pozdravljen doma! Njegova duša se vtopi v pokrajino. Zdaj je tu. Precej časa je bil odtod, ampak zdaj, zdaj je tu.

Sicer bi imel izpraševati tisoč stvari, ali na vožnji domov samo sedi in gleda in skoraj ne more govoriti.

Nazadnje stopita oba z voza,

ko se pot prične vzpenjati v klanc proti Kvidalu. Plavka ima še zmeraj tako hitre noge. Najbolj strme klance prevozi v diru, tako da morata spustiti vajeti. To tukaj je vendar nekaj drugega kakor pa vožnja z voli prek prerije.

In zgoraj pri vrtni ograji mu pride naproti belolasa, upognjena žena. Ne, kaj je to... ali se je tako izpremenila?

Dober dan, mati!

Izjava italijanskih škofov o splavu

Zakon o splavu, ki je stopil v veljavo 6. junija 1978, nas vodi k sledečim zaključkom:

1. Noben človeški zakon ne more nikdar razveljaviti božjega.

2. Vsako človeško bitje ima od trenutka spočetja v materinem telesu pravico do rojstva.

3. Hoteni in poskušani splav, sedaj v Italiji dovoljen, je v popolnem nasprotju z naravnim zakonom, ki je zapisan v človeška srca in je izražen v zapovedi: „Ne ubijaj!“

4. Kdor splav izvrši ali pri njem neposredno sodeluje, čeprav samo z nasvetom, stori izredno težak greh, ki kliče k Bogu po maščevanju in žali osnovne vrednote človeškega sožitja.

5. Zdravniško in bolniško osebje ima težko moralno dolžnost, da se sklicuje na ugovor vesti, kar sicer predvideva tudi člen 9 novega zakona o splavu.

6. Vernik, ki se bo omadeževal z

„nagnusnim zločinom splava“ (glej koncilsko konstitucijo „Veselje in upanje“, 51), se izključi takoj iz občestva Cerkve ter ne more prejemati zakramentov (glej zakonik cerkvenega prava, kánon 855/1 in 2350/1).

7. Noseči osebi, ki je v težavi, je treba nuditi učinkovito pomoč v razumevanju in podpori s strani družine in krščanskega občestva, zlasti pa v posvetovalnicah in sprejemnih centrih z zdravo moralno usmerjenostjo in miselnostjo.

8. Nujno je potrebna vzgoja, ki vodi k spoštovanju človeškega življenja v vseh njegovih obdobjih in ki zavrača vsako obliko moralnega, psihološkega ali fizičnega nasilja.

9. Laiki s pravilno oblikovano vestjo morajo brez odlašanja z vsemi zakonitimi in primernimi sredstvi uveljaviti božji zakon v življenje človeške družbe.

10. Naj še spomnimo, da zahteva pristanek na božjo voljo, tudi kadar je združen s težavami, pogum zvestega pričevanja.

SVETOVNE NOVICE

Kršitev človeških pravic v ZDA

Predsednik škofijske konference v Združenih državah Amerike je opozoril predsednika Carterja, da „naj izpolnuje to, kar pridiga glede človeških pravic v drugih državah“. Te pravice se namreč kršijo tudi v samih Združenih državah tako glede nerojenih otrok in glede starih ljudi. Ena največjih človeških pravic je namreč pravica do življenja, ki pa je v ZDA kruto kršena s tem, da je dovoljen splav. Opozoril je tudi na to, kako slabo je poskrbljeno v ZDA za stare in bolehne ljudi.

717 milijonov katoličanov

Po sedaj objavljenih podatkih iz leta 1975 je bilo tedaj na vsem svetu 717 milijonov katoličanov, t. j. tedaj bilo 3.940 milijonov. Vendar ta številka katoličanov ni popolna, ker za kraje za železno zaveso, zlasti v Aziji, ni točnih števil.

Od vseh kontinentov je najbolj katoliška Amerika z 61 katoličani na vsakih 100 prebivalcev. Sledi Evropa s 40% katoličanov, Oceanija s 25%, Afrika z 12% in Azija z 2,5%. Najbolj katoliška država je San Marino z 99,9% katoličanov od vseh svojih 19.000 prebivalcev.

Konec leta 1975 je bilo vseh katoliških duhovnikov 404.783, od tega škofijskih 259.331 in redovnikov

145.452. Poleg tega je bilo tedaj 2686 diakonov, 70.388 redovnikov — neduhovnikov in 968.526 redovnic. Največje število duhovnikov ima Italija: 62.452. — Kandidatov za duhovniški poklic je bilo konec leta 1975: 201.409.

V Rimu ni dovoljeno obhajanje na roko

Vikar za mesto Rim, kardinal Poletti, je izdal odlok, da je v Rimu dovoljeno samo tradicionalno obhajanje, t. j. prejem evharistije v usta. Ta način prejemanja evharistije velja zaenkrat tudi v ostalih italijanskih škofijah.

Niso dovoljene spremembe

Z ozirom na razne samovoljne spremembe pri mašnih molitvah je kongregacija za zakramente izdala dokument, da niso dovoljene nobene spremembe, nobeni dodatki, nobene okrajšave pri mašnih molitvah, ki se tu in tam uvajajo. Sv. maša se mora darovati točno tako, kot je predpisano po vrhovnem vodstvu Cerkve.

Smrtna kazen za odpadle mohamedance

Veliko zaskrbljenost je med kristjani v Egiptu povzročil predlog, ki ga obravnava egiptovska vlada,

da se mora v smislu mohamedanskih predpisov kaznovati s smrtno kaznijo vsakega, ki zapusti mohamedansko vero. Na ta način bi zapadli v Egiptu tej kazni vsi spreobrnjenci, kar bi zlasti prizadelo kopte, katerih je v Egiptu 6 milijonov, ter katoličane in protestante, ki so prešli v krščanstvo iz mohamedanstva.

V Vietnamu ni verske svobode

Katoliški nadškof v Hue je nedavno protestiral pri vietnamski vladi zaradi pomanjkanja verske svobode v državi. Kakor v vseh komunističnih državah so tudi v Vietnamu katoličani državljani druge vrste, povsod zapostavljeni in omejeni v državljanskih pravicah. Do raznih služb sploh ne morejo priti, dovoljenj za izdanje cerkev in kapel ni mogoče dobiti.

Odločna beseda poljskih škofov

Poljski škofje so izdali pastirsko pismo, ki v krepkih in odločnih besedah zahteva od vlade spoštovanje in upoštevanje vernikov, ki tvorijo nad 80% vsega poljskega prebivalstva. Škofje zahtevajo, da se da katoličanom na razpolago radio in televizija za prenos maš ob nedeljah in praznikih. Dalje škofje protestirajo zoper to, da se po radiu in televiziji zagovarjajo totalitarne diktature, da se uganja kulturno nasilje, da se širijo najbolj fantastične laži in da se zagovarjajo kršitve človeških pravic. Propagira se ateizem, smeši se vera in krščanska morala.

Škofje zahtevajo od državnih oblasti, da naj se opustijo te žalitve vernikov in naj se dajo enake pravice vsem državljanom.

Zanimivi predlogi

V Stockholmu se je na ekumenškem zborovanju zbralo okoli 5.000 kristjanov (luteranov, katoličanov in dr.), ki so po dolgem razpravljanju prišli do zanimivih zaključkov. Razpravljali so o silnih razlikah med ljudmi v razvitih državah in ljudmi v nerazvitih državah in bili mnenja, da je treba odpraviti te velike razlike in zato znižati raven življenja v bogatih državah in zvišati to raven v revnih državah. To naj bi se doseglo npr. s tem, da se zniža delovni čas na 6 ur dnevno, da se nekoliko omeji produkcija zlasti luksuznih predmetov, da se zvišajo davki na luksuzne predmete, tudi na avtomobile, da se čimbolj izenačijo plače zaposlenih ljudi, posebej še vseh v službi cerkve, da se znižajo obrambni proračuni itd.

Ob 15-letnici smrti papeža Janeza XXIII.

Papež Pavel VI. je 3. junija v baziliki sv. Petra v Rimu predsedoval slovesnemu bogoslužju ob 15-letnici smrti papeža Janeza XXIII., ki je s svojim kratkim pontifikatom zoral v Cerkev in svet neizbrisne sledove. Poleg nekaj tisoč vernikov je bilo v cerkvi tudi 27 kardinalov, nad 30 škofov in nadškofov ter sorodniki pokojnega papeža: njegov edini še živeči brat Giuseppe (84

let), nečak duhovnik in nečakinja redovnica. Navzoč je bil tudi zbor diplomatov, ki so akreditirani pri apostolskem sedežu. Spominske slovesnosti so bile tudi v papeževem rojstnem kraju Sotto il Monte.

Papež Pavel VI.

— 15 let na čelu Cerkve

Italijanska radio-televizija (RAI) je proslavila 15-letnico papeževanja Pavla VI. s slavnostnim koncertom v avdienci dvorani v Vatikanu. Koncert je bil 17. junija in ga je poslušalo nad 7.000 ljudi. Zbor in orkester RAI sta ob sodelovanju mednarodnih solistov in pod vodstvom dirigenta Carla M. Giulinija izvedla Schubertovo mašo v Es-duru (letos je 150-letnica rojstva Schuberta)

Spomin

na Tomaža Mora

9. junija so v okviru mednarodnega simpozija, ki so ga organizirali v Rimu ob 500-letnici rojstva Tomaža Mora, osvetlili lik tega simpatičnega človeka, politika, družinskega človeka, humanista in kristjana.

Znanstveno posvetovanje je sklical Institut za delovanje med univerzami, ki ima svoj sedež v Rimu. Prvi je govoril nemški profesor Berglar iz Kölna. Orisal je Tomaža Mora kot državnika in kristjana. Poudaril je, da je s svojim življenjem in mučeniško smrtjo pričal za takšno krščanstvo, ki ne odtuja, temveč postavlja človeka v središče dogajanj.

Profesor Petrilli z rimske univerze je govoril o Morovem pojmovanju morale v politiki. Povedal je, da prav s svojim pričevanjem govori tudi sodobnemu človeku.

Za katehizacijo mladostnikov

Od 3. do 7. maja je bilo v Amsterdamu srečanje „Evropske ekipe za katehizacijo mladostnikov in mladine“ (lani je bilo na Bledu). Zastopniki 9 narodnosti so razpravljali o moralnem položaju in moralni vzgoji sodobne mladine.

Na osnovi raziskovanja so prišli do zaključka, da sodobna mladina ni niti nemoralna niti amoralna, pač pa poudarjeno moralna. Vendar je moralna na drugačen način, kot so moralni sodobni odrasli ljudje, zlasti starši in večina vzgojiteljev.

Sodobni mladostniki nimajo smisla za podrejanje — ali ga celó zavračajo — splošnim zapovedim in moralnim zakonom, navdušujejo pa se za osebnosti, ki v svojem življenju in delovanju utelešijo moralne predpise. So zoper zgolj ukazovalno moralo in obveznost modelov obnašanja, ker to mlademu človeku prihaja kot obvladovalna sila od zunaj. Hočejo pa pogovor, ki jim pomaga, da spoznajo primernost moralnih obveznosti, jih radovoljno sprejmejo in so pripravljeni, da se ravnajo po njih. Ne bi se radi dali obvladovati od moralnih dejstev, kot so zakoni, zapovedi, navade, običaji, šege ipd. Želijo najti nove oblike, ki bi jih usposabljale za reševanje sodobnih moralnih dolžnosti.

Letopis katoliške Cerkve

Vatikanski tiskovni urad je junija predstavil časnikarjem sedmi zvezek Statističnega letopisa katoliške Cerkve s podatki za l. 1976. Leta 1976 je bilo število katoličanov 732 milijonov, 15 milijonov več kot 1975. Največje naraščanje so zabeležili v obeh Amerikah, skoro za 9 milijonov. Katoličani predstavljajo 18,3 odstotka svetovnega prebivalstva. Najmanjši porast je v Evropi

število duhovnikov je bilo konec 1976 401.608 (3515 manj kot leto prej). Povprečna starost evropskih duhovnikov je 53 let; najmlajši so afriški duhovniki: povprečno so stari 44 let, v Aziji 47, v Ameriki 48. Od evropskih so najstarejši francoski duhovniki — 56, italijanski 52, poljski, 47, slovenski med 47 do 49 let.

Redovnikov (ki niso duhovniki) je bilo 69.300 (1088 manj kot leto prej), redovnic 956.737 (11.792 manj kot l. 1975).

Raste pa število bogoslovcev: v l. 1976: 201.807 (1975: 201.409). Število stalnih posvečenih diakonov je 5.586.

Ob 10 letnici zatrtja „praške pomladi“

Ob 10 letnici zatrtja „praške pomladi“ na češkoslovaškem in vdora sovjetskih čet na češkoslovaško ozemlje je sovjetski diktator Brežnjev smatral za potrebno, da po 5 letih spet obiše Prago. Njegov obisk so spremljale številne aretacije v krogu podpisnikov „Listine 77“. Češ-

koslovaški komunistični predsednik Gustav Husak se je ob pozdravnem govoru zahvalil Brežnjevu za „mednarodno pomoč“ v l. 1968 in ostro napadel sedanje kitajsko vodstvo. Pravo klečeplazenje hlapca pred gospodarjem.

15 letnica pontifikata Pavla VI.

S slovesno mašo v baziliki sv. Petra je papež Pavel VI. 29. junija praznoval 15 letnico svojega pontifikata. Bazilika je bila okrašena s cvetjem in zelenjem. Bazilika je bila čisto polna. Papež je precej dolgo govoril, vse njegove misli pa so se sukale okrog dveh osrednjih vprašanj: krepitve vere in obrambe človekovega življenja.

Kot dokaz resnične zvestobe do vere je navedel vrsto listin, ki jih je izdal za časa svojega papeževanja. Imenoval jih je etape služenja, ljubezni, vere in discipline. Posebej je poudaril veroizpoved božjega ljudstva, ki jo je prebral pred 10 leti. Vse odgovorne v Cerkvi je opozoril, naj se trudijo za ohranitev vere.

Med najvažnejše točke svoje službe je omenil tudi obrambo življenja. Že z okrožnico „Razvoj narodov“ je hotel osvetliti eno plat nevarnosti, to je razlika med bogatimi in revnimi ter neurejen svetovni gospodarski sistem. Z okrožnico „Posredovanje človekovega življenja“ (pred 10 leti) se je zavzel za spoštovanje življenja nerojenih otrok. Spomnil je na nekatere govore, v katerih je odločno nastopil proti splavu.

Govor je sklenil z molitvijo, ki jo je sam sestavil, in prosil tudi ver-

nike naj molijo z njim: „Sveta Peter in Pavel, ki sta ponesla Kristusovo ime v svet in sta pričala zanj z ljubeznijo in krvjo, varujta še naprej to Cerkev, za katero sta trpela in umrla. Ohranjajta jo v resnici in miru, pomagajta njenim sinovom, da bodo zvesti v veri, da bodo živeli v svetosti evharističnega življenja, v edinosti in slogi, v ustvarjalni pokorščini pastirjem. Pomagajta nam, da bi bila Cerkev v svetu še naprej živo in dejavno znamenje božjega odrešenja in njegove zaveze z ljudmi. Tako vaju prosim sam s trepetajočim glasom ponižnega Kristusovega služabnika, ki je v vama vedno gledal vzornika. Ohranjajta svojo Cerkev zdaj in vse do zadnjega srečanja z Gospodom, ki prihaja.“

Poljski misijonarji v Latinski Ameriki

Na Poljskem je sedaj najvišje število duhovniških poklicev na svetu in mnogi izmed teh se odločajo za misijonski poklic. Cilj mnogih je Latinska Amerika. V začetku leta 1977 je bilo v Latinski Ameriki 365 poljskih škofijskih in 80 redovnih duhovnikov. Tudi mnoge poljske redovnice prihajajo na to področje. — Poleg španije je Poljska tista država, ki daje največ duhovnikov na razpologo Latinski Ameriki.

Katoliški duhovnik — zastopnik ZDA

Vlada Združenih držav Amerike je imenovala katoliškega duhovnika

p. Hesburgha, člana Kongregacije svetega križa, za svojega zastopnika na konferenci o znanosti in tehnologiji, ki so jo sklicali Združeni narodi. Na tej konferenci bodo razpravljali, kako naj moderna znanost in tehnologija pomagata zlasti narodom v razvoju. Zgodilo se je prvič v ZDA, da je bil katoliški duhovnik imenovan na to mesto.

Nova svetnica

7. maja je papež Pavel VI. razglasil za svetnico italijansko redovnico redovne skupnosti sv. Ane Mario Enrico Dominici. Rojena je bila 1829 v Piemontu, kot redovnica je bila 33 let vrhovna predstojnica reda, umrla pa je 1894. V življenju jo je odlikovala prodorna inteligenčnost in želja po znanju. Posvečala se je šolstvu in skrbi za reveže. Prva je v Italiji odprla dom za dojenčke, odprla vrsto šol in poslala večje število sester tudi v misijone.

Komunistična propaganda

Brazilski škof iz Maringa msgr. Jaime Luis Coelho je nedavno javno povedal, kakšna je komunistična propaganda med brazilskimi duhovniki in celó med škofi. Komunisti pošiljajo tem osebam svoje tajno glasilo. Da bi oblasti tega glasila ne zaplenile, ga komunisti pošiljajo v kuvertah z vatikanskimi znamkami. V tem glasilu pozivajo komunisti duhovščino, da naj se skupaj z njimi bore „za demokratično ureditev Brazila in za socialno pravičnost“.

MED NAMI V ARGENTINI

30 letnica zbora Gallus

Ob 30-letnici svojega delovanja je osrednji pevski zbor v Argentini „Gallus“ priredil slavnostni koncert v soboto 8. julija ob 20 v dvorani Slovenske hiše. V 1. delu programa so se zvrstile pesmi: Oča naš (M. Tomc, po napevu iz Trubadurjeve pesmarice), O poglejte ptičke (J. Klemenčič), V Korotan (St. Premrl), Tožba (E. Adamič), So še rož'ce v hartelnu (V. Mirk), venček S koroških planin (D. M. Šijanec, posvetil zboru l. 1951), Čez noč (M. Polič) in Slovenija v svetu (M. Tomc, posvetil zboru ob njegovi 20-letnici). V 2. delu sporeda je zbor izvajal kantato za mešanji zbor, soliste, recitatorje in kvartet pihal „Ustoličenje karantanskih vojvod“ dr. Franca Cigana na besedilo-Zdravka Novakalovra Kaslja. Kot solisti so peli sopranistka Marija Marinček, altistka Roza Golob, tenor Silvo Lipušček in basist Jože Malovrh, pri harmoniju je spremljala Anka Savelli-Gaser, recitatorji so bili Franci Klemenčič, Blaž Miklič, Franci Uštar in Marko Mele. Sceno je zamislil Hotimir Gorazd, za lučne efekte je pa skrbel Janez Jereb. Razstavo pred dvorano je uredil arh. Franci Klemenc.

Čeprav je lilo kot iz škafova ves dan in tudi še zvečer in so bile ceste zalite, so rojaki popolnoma napolnili dvorano. Organizatorji so dodali še dodatne sedeže ob stranskih ste-

nah dvorane, precej obiskovalcev je pa še stalo. Pred začetkom 2. dela sta pevovodju dr. Juliju Savelliju in članom zbora izrekla čestitke in zahvalo delegat slovenskega dušnega pastirstva msgr. Anton Orehar in predsednik ZS Marjan Loboda.

V dodatnem 3. delu koncerta se je sedanjim 49 članom zbora pridružilo še 35 nekdanjih članov. Skupaj so zapeli Qsanovo Slovenijo v svetu, ki so jo nazadnje še ponovili, Mirkovo V Tamar in Flajšmanov Triglav.

Naslednjo soboto, 15. julija, je Gallus imel v cerkvi Marije Pomagaj mašo za umrle člane zbora, po maši pa v dvorani Slovenske hiše slavnostno večerjo, ki so se je poleg članov zbora udeležili tudi prijatelji „Gallusa“. Med večerjo so spregovorili predsednik zbora Silvo Lipušček, delegat slovenskih dušnih pastirjev msgr. Anton Orehar, predsednik Narodnega odbora za Slovenijo Miloš Stare, predsednik Zedinjene Slovenije Marjan Loboda in predsednik Slovenske kulturne akcije dr. Tine Debeljak.

Zavetišče

25. junija je bil v Slovenski hiši občni zbor društva „Slovensko zavetišče škofa dr. Gregorija Rožmana“. Odborniki so podali obračun o pretekli poslovni dobi. V preteklem letu je bila dokončana streha, ure-

ditev pisarne, opremljenje in odprtje ordinacijske sobe za zdravnika. V zavetišču je trenutno 7 rojakov. Predsednik odbora je Matevž Potočnik, v odboru pa so France Avguštin, Franc Dermastja, inž. Anton Matičič, Franc Oblak, Srečko Rus, France Šturm, Božo Šušteršič, Jernej Tomazin, Lovro Tomaževič, Franc Vester, Jože Žerovnik, Vencelj Dolenc, Janez Jenko in Rudolf Keršič, v nadzornem odboru pa inž. Jernej Dobovšek, Marjan Loboda in Janez Amon.

Romanja v cerkev Marije Pomagaj

Farne skupnosti slovenskih verskih središč Vélikega Buenos Airesa romajo enkrat na leto v slovensko cerkev Marije Pomagaj v Slovenski hiši. Iz San Martina so romali v nedeljo 2. julija, iz Castelarja v nedeljo 16. julija in v nedeljo 23. julija iz San Justa. Ob 4 popoldne je bilo somaševanje, med katerim je pridigal in podelil zakrament sv. maziljenja nekaterim starejšim rojakom msgr. Anton Orehar, potem pa pete litanije Matere božje in blagoslov.

Kulturna večera SKA

Na II. letošnjem kulturnem večeru SKA je v okviru zgodovinskega odseka predaval ob knjigi Franca Jeze: O ključnih vprašanjih rane karantanske zgodovine Tine Debeljak ml. o hipotezi o nordijskem poreklu Slovencev; na III. večeru (1. julija) pa v okviru likovnega odseka Daro Šušteršič o slikarju El Grecu.

NOVICE IZ SLOVENIJE

Slovenski novomašniki 1978

Letos je zaradi sklepa, da bodo bogoslovci prejeli mašniško posvečenje ob koncu šestega letnika, samo 17 novomašnikov. Od teh so štirje iz Argentine: Vinko Bokalič C. M., Miloš Šušteršič C. M., Janez Cukjati in kapucin Andrej Stanovnik; eden iz Kanade: Anton Čujec, star 54 let; eden iz Gorice: Vojko Makuc; eden iz Celovca: Jože Valeško; eden iz Kopra: Dominik Bizjak in še osem redovnikov: kartuzijan Stanislav Capuder, salezijanec Ivan Florjane; jezuit Franc Jerebič, frančiškana: Milan Kadunc in Janko Markež; minorit Slavko Strmšek in lazarista: Lojze Letonja in Drago Ocvirk.

Jožef Hozjan

16. maja je za rakom umrl 49 letni župnijski upravitelj v Rači Jože Hozjan. Rodil se je v Veliki Poljani 1930 in bil posvečen 1954. Duhovniško službo je opravljal kot kaplan v Lendavi in v Vitanju in kot župnik pri sv. Miklavžu pri Slovenjem Gradcu, v Kapelah pri Brežicah in od 1973 v Račah.

Stoletnica

Cerkvenega glasbenika

S slavnostno akademijo v veliki avli teološke fakultete v Ljubljani je 2. junija Cerkev na Slovenskem obhajala stoletnico izhajanja Cerkvenega glasbenika. Polno dvorano udeležencev je v imenu uredništva CG pozdravil dr. Edo Škulj, slavnostno predavanje je pripravil muzikolog in glasbeni zgodovinar dr. Vilko Ukmar, koncertni del pa zbor slušateljev Orglarskega tečaja pod vodstvom prof. Jožeta Trošta, ki je sedanja voditelj Orglarskega tečaja in odgovorni urednik CG. Ukmar je prikazal zgodovino slovenske cerkvene glasbe, tiste glasbe, ki jo je usmerjal in vodil CG. V koncertnem delu se je zvrstilo 21 vokalnih skladb domačih avtorjev, ki jih je v svojih prilogah objavljala CG, Foerterja, Tomca, Vodopivca, Premrla, Sattnerja, Mava, Jobsta, Riharja in drugih.

CG je izhajal do 1945, potem pa prenehal in začel znova izhajati spet šele leta 1967. Izhaja štirikrat na leto v trojnih številkah. V uredniškem odboru so: Drago Klemenčič, Edo Škulj, Stanko Trobina in Jože Trošt.

II. primorski festival cerkvene pesmi

4. junija je bila v Marijinem svetišču v Logu pri Vipavi uspelo srečanje primorskih cerkvenih zborov. 14 zborov je prišlo iz Vipavske, Tolminske, Koprškega in iz zamejstva. Ni šlo za kako tekmovanje, ampak za pevsko srečanje, ki ga je organiziral s sodelavci postojnski dekan

msgr. Vladko Pirih. Vsak zbor je zapel 2 pesmi, na koncu pa so vsi skupaj zapeli še nekaj pesmi. Poleg izkušnih pevovodij so nastopili tudi še zelo mladi organisti in organistinje. Posebej za to pripravljeno uvodno besedno bogoslužje je navzoče ubralo v molitev za duhovniške in redovniške poklice.

Jubilej „Blagovesti“

Beograjski katoliški verski mesečnik Blagovest je maja s posebno slavnostno številko opozoril na 50. obletnico svojega življenja. Prva številka je izšla v Skopju 25. marca 1928 kot župnijski list na pobudo svetniškega škofa Gnidovca. Izdajali so ga jezuiti, kasneje pa ga je urejeval Alojzij Turk. Sčasoma je postal škofijski list za vso Makedonijo, z bolgarsko okupacijo Makedonije pa nehal izhajati. Po končani vojni so list obnovili (Zakrajšek, Turk, Jenko, Dorčić in Avramović) in je začel izhajati v Nišu. Kasneje pa v Beogradu, kjer ga je urejal sedanji koprski škof dr. Janez Jenko. Tista leta, ko ni bilo nobenega verskega tiska, je bila Blagovest zelo iskana in so jo radi brali, zato je bila naklada zelo visoka, kasneje pa je naklada naglo upadala. List je od vsega začetka želel biti ekumenski, most prijateljstva s pravoslavnicami.

Med Slovenci v zamejstvu

Počastitev Vodopivčeve 100-letnice

21. maja so se v božjepotni cerkvi na Mirenskem Gradu na Primorskem pevski zbori župnij Goriškega pastoralnega področja (iz Mirna, Kapela — Nova Gorica, Branika, Vrtojbe in Bukovice) spomnili 100 letnice rojstva Vinka Vodopivca s koncertom njegovih pesmi. Uvodno misel o duhovniku skladatelju Vodopivcu je povedal župnik Jožko Kragelj.

70 letnica Marijine družbe v Gorici

Letos praznuje Marijina družba v Gorici 70 let obstoja. Od njene ustanovitve do danes je vstopilo vanjo 860 deklet. Zadnjih 20 let sprejema tudi žene. Zdaj je v njej na ta ali oni način dejavnih okrog 100 članic. Vrsto let je opravljala Marijina družba tudi marsikatero nalogo, ki jo je pred kratkim prevzela novoustanovljena slovenska župnija v Gorici.

Dr. Lojze Škerlj o obisku slovenskih maš na Tržaškem

...Naša prva skrb mora biti torej, kako maše, ki jih že imamo (to zlasti v Trstu), obogatimo s številno

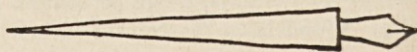
udeležbo in z res skrbno pripravljenim sodelovanjem. Takih maš pa si ne moremo privoščiti v vsakem kotičku in ob vsakem času. Za dosego tega pa je potrebna marsikatera žrtev, pa naj si bo glede ure ali kraja sv. maše.

Tržaški g. škof je imel pred 2 mesecema razgovor z župniki tržaškega mesta, v katerih župnijah je ob nedeljah vsaj po ena maša v slovenskem jeziku. Pretresli smo razne probleme, težave, morebitne spremembe, pomanjkljivosti... Zelo me je zadelo, ko je večkrat padel očitek, da so naši ljudje premalo zavedni, da se premalo zavedajo pomena službe božje v slovenskem jeziku, da se uslugi v slovenskem jeziku kaj radi izognejo, da sploh ne vedo za slovensko službo božjo.

Šolske sestre na Koroškem

L. 1907 so v št. Jakobu v Rožu blagoslovili temeljni kamen za Narodno šolo, ki jo je gradilo Slovensko šolsko društvo na Koroškem pod vodstvom župnika Matjaža Ražuna. L. 1908 so prišle šolske sestre iz Maribora in prevzele novo narodno šolo, ki jo vodijo vse do danes.

V šoli vodijo slovenski otroški vrtec, 1-letno gospodinjstvo šola in 3-letno za ženske poklice: gospodinjstvo, pisarniško poslovanje, gostinstvo. Poučuje se slovensko in nemško. Učiteljski zbor šteje 14 članov in šola ima pravico javnosti.

SLOVENC PO SVETU

Duhovnik Roman Malavašič — umrl

V nedeljo 11. junija je umrl v Jolietu, Illinois, ZDA, župnik Roman Malavašič. Pokopan je bil v sredo 14. junija na farnem pokopališču sv. Jožefa.

G. Roman je bil rojen v Možinatovi družini v Potoku, kakor so šentjoščani imenovali tisti del št. Jošta, 13. avgusta 1915. V duhovnika je bil posvečen v Ljubljani 29. junija 1941 in po posvečenju postal škofov tajnik.

Maja 1945 se je pred komunisti umaknil na Koroško. Z drugimi begunci je delil usodo en mesec in pol

na odprtem vetrinjskem polju, potem je bil preseljen v taborišče pri Judenburgu, kjer je postal taboriščni kaplan, urednik lista Dom ob Muri in priljubljen spovednik. 1948 je bil premeščen v Trofaiach, kjer je s pomočjo fantov zgradil lično kapelo in postal taboriščni župnik. Pa ne za dolgo. Ker je bil izredno dober pridigar, mu je taboriščna oblast prepovedala bivanje v taborišču, le maševati je še smel, 1950 mu je škof Rožman preskrbel sponzorja, msgr. Butala, župnika fare sv. Jožefa v Jolietu. Tam je deloval kot kaplan in potem kot župnik. Zadnja leta je začel bolehati in nazadnje je podlegel raku. Pogrebnege obreda so se udeležili 3 škofi, 71 duhovnikov in silno veliko faranov. Pokojnik je bil mirnega in vedrega značaja, vedno nasmejan in uslužen.

Roman in njegova domačija — št. Jošt: nisem ga poznal, dokler nisem bil poslan tja februarja 1942. On je bil tedaj še v semenišču kot presbiter. Povedali so mi, da je po božiču 1941 govoril na prižnici v domači cerkvi o volkovih v ovčjih oblačilih, ki prihajajo v št. Jošt.

Mislil je na razne vrhniške „izlet-nike“, ki so prihajali pripravljat OF v št. Joštu. 19. aprila smo morali na komunistični miting.

Ali je Roman kaj vedel o pripravah na vaško stražo, ne vem. Jaz sem odšel iz št. Jošta v Ljubljano, da si malo živce pomirim, koncem junija 1942 in ostal tam do septembra. Faro je oskrboval ta čas Roman. Bili so najhujši in najbolj pretresljivi meseci. Julija so fantje zagrabili za orožje. Komunisti so napadli št. Jošt in pokazali, kaj je komunizem v praksi: vse govorjenje o pravici, redu, poštenosti, svobodi, obrambi revnih, pomoči potrebnih... je bila in je lažniva propaganda.

31. julija so komunisti vzeli iz Možinatove hiše dve Romanovi sestri: neporočeno Albino in poročeno Marjanco ter njenega moža Jakoba (pustila sta 4 otroke, najstarejši ni še imel 6 let, najmlajši 7 tednov) in še 5 drugih oseb, ki so tisti dan pomagali na kmetiji pri Možinatovih. Pri sosedu pa so vzeli šelovsa, ki je pustil 10 otrok in ženo. Vseh teh 9 ljudi so komunisti poklali. Grob smo našli 7. ali 8. novembra. Vseh 9 je bilo v enem grobu; Albina na vrhu, gotovo je morala gledati, ko so pobijali druge.

V nedeljo 8. ali 9. novembra 1942 popoldne sem pokopal v en grob Albino, Marjanco, Jakoba in dekle Francko, v drug grob šelovsa, 4 drugi so bili pokopani pri sv. Treh kraljih. Romana nismo mogli obve-

stiti, da bi iz Ljubljane prišel na pogreb.

Velikokrat mislim na tihe, mirne svetniške matere, ki so nosile grozna bremena v popolni vdanosti v božjo previdnost. Nikdar ne bom pozabil Romanove mame. Ob požganem domu (komunisti so ga požgali 31. julija), s vso skrbjo za 4 male vnuke, bivajoč v majhni sobi pri dobrem sosedu, je mirno, tiho nosila breme. Ko je bil pogreb končan, mi je rekla (dobro se še spominjam njenega miru): — Nisem mislila, da bom preživela ta dan, a hvala Bogu, ni bilo prehudo... To je vera v praksi, zaupanje in vdanost v nepojmljivo božjo previdnost. Rožni venec in sv. maša sta bila vir njene moči; kljub skrbem in delu je skušala včasih tudi ob delavnikih priti v cerkev, če je le bilo možno.

Avgusta 1942 so komunisti pomorili: v Butanjevi zakristana in Jurja-Demšarja. Demšar je pustil ženo in 5 otrok; na Kugelcu so umorili Jesenovca in Bradeška, dva očeta in dve materi, obe hiši zažgali; v eni je zgorela 2 letna Milka. Pri vseh 3 družinah — Šubic-Malavašič, Bradeško, Jesenovec — je ostalo 10 majhnih otrok.

Tudi Roman je preskušnje in udarce ter bolečine nosil potrpežljivo in tiho. Nikomur ni tožil o svojih težavah. Počivaj mirno, dragi Roman, in Bog naj ti bo bogat plačnik ob materi in sestrah in vseh, ki so šli z vero in zaupanjem skozi svoj in narodov križev pot v poveličanje!

Jože Cvelbar

Škof Lenič med zdomci v Nemčiji

Ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič je od 18. do 26. maja letos spet bil med slovenskimi zdomci v Nemčiji. 20. maja ga je sprejel Münchenski kardinal Ratzinger. Govorila sta o pastoralni skrbi zdomcev. V nedeljo 21. maja je škof Lenič v Münchenu birmal slovenske otroke. V cerkvi Sv. Duha se je zbralo blizu 400 Slovencev. Na praznik sv. Rešnjega telesa in krvi je pa birmal 49 otrok v Stuttgartu v cerkvi sv. Konrada in podelil prvo sv. obhajilo 15 otrokom.

Proslava rimskih Slovencev ob 750-letnici mariborske škofije

V nedeljo 23. aprila so rimski Slovenci proslavili 750-letnico mariborske škofije. Najprej so imeli v kapeli sester na ulici Via Botteghe osure zahvalno mašo, potem pa akademijo s spominskim sporedom. Somaševanje je vodil kardinal Paolo Bertoli, ki je bil pred 2. svetovno vojno 5 let tajnik papeške nunciature v Beogradu. Z njim so somaševali msgr. Janez Belej, msgr. Janez Vodopivec, msgr. Vladislav Bavdaž, msgr. Maksimilijan Jezernik, Jožko Pirč in Jure Rode. Kardinal Bertoni je na kratko orisal pomen mariborske škofije za Slovence in obširno govoril o škofu Slomšku.

Binkoštno srečanje v Porurju

Na binkoštno nedeljo je bilo v Neussu v Zahodni Nemčiji „binkoštno srečanje“ Slovencev iz Spodnjega Porenja in Vestfalije. V veliki

Stadthalli se je zbralo okoli 1200 rojakov. Ob 16 je bila sv. maša. Somaševanje izseljenskih duhovnikov je vodil Vinčo Žakelj iz Belgije. V pridigi je dejal: „Kakor apostoli se moramo tudi mi osvestiti ter pogumno in požrtvovalno graditi nov svet. Začeti je treba pri sebi, šele potem so na vrsti naše skupnosti, najprej družina, potem sleherna krščanska ali človeška skupina. Le če bomo odrasli to vzeli zares, bo tudi naša mladina verjela, da je naša vera sedanjost.“ — Na kulturnem programu so bili nastopi mešanega zbora „Slovenski cvet“ iz Moersa, mešani zbor „Simon Gregorčič“ iz Bruslja, folklornih skupin društva Bled iz Essna in društva Ljubljana iz Essen-Katernberga. Geslo srečanja je bilo: „Da Bogu zvesti bi ostali in rodu“.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

v vsako
SLOVENSKO DRUŽINO

KJE JE KAJ

Leto XVI

September 1978

UVODNIK	Razvijajmo se iz svojih korenin!	513
VERSKI ČLANKI	Molitveni namen za september (Fr. Cerar) Verski običaji v naših družinah in v skup- nosti (Božidar Bajuk)	515 517
	Žena v Cerkvi (nadškof Pogačnik)	555
	Dva lurška čudeža	557
SODOBNA VPRAŠANJA	Od krščanstva do brezboštva (Alojzij Starc) Nova smer sodobnega feminizma (Avgust Horvat)	520 542
	Argentina včeraj in danes (Tone Mizerit)	550
	Ali sem osebnost ali številka?	559
NAŠA VPRAŠANJA	Slovenski jezik je temelj slovenskega na- rodnega obstoja (Miloš Stare)	523
	Kako je z nami glede slovenske besede in knjige? (Karel Mauser)	526
	Tine Debeljak rojakom ob 30 letnici v Argentinii	527
	Življenjska polnost našega slovenstva (Vin- ko Brumen)	534
	Zveza slovenskih mater in žena (Pavlina Dobovšek)	540
LEPCSLOVJE	Kantilena za noč (Vladimir Kos)	514
	Naša beseda (Oton Župančič)	532
	Izseljenci (Johan Bojer-Božo Vodušek) ...	560
NOVICE	Svetovne novice	564
	Med nami v Argentinii	569
	Novice iz Slovenije	570
	Med Slovenci v zamejstvu	572
	Slovenci po svetu	575
	Duhovnik Roman Malavašič — umrl	573

Pregovori o molitvi

Kdor moliti ne zna, naj se na morja poda. (slovenski)

Če hočeš biti upoštevan, se ne pokaži slabotnega pred nikomer, razen pred Bogom. (afriški)

Kdor ima strgano sleme, moli vedno za lepo vreme. (slovenski)

Odhajaš na pot? Potem moli! Se odpravljaš na morje? Potem moli dvakrat! Če se misliš poročiti, potem moli stokrat, (univerzalni)

Boga kliči, a sam ne počivaj. (slovenski)

Moliti moraš, kot bi jutri umrl, delati, kot bi zmeraj živel. slovenski)

Bog je visoko, a vidi daleko. slovenski)

Moli zato, da zgradiš svojo srečo, in ne zato, da porušiš srečo drugih! (japonski)

Ne sramuj se česa prositi, kajti ves svet stoji na prošnji. (slovenski)

DUHOVNO ŽIVLJENJE

je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor.

Editor responsable: msgr. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la propiedad Intelectual
No. 1.313.507

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos
425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires.

ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.

Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131, Treeview Drive, Toronto 14, Ontario, Canada.

TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzutta 18, Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Letna naročnina v Argentini in obmejnih državah je 8.000 pesov; v ZDA in Kanadi 12 dolarjev; v Avstriji 200 šilingov; v Italiji 8.000 lir; drugjeprotivrednost dolarja.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:

Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Zunanja oprema in stalna zaglavja „Duhovnega življenja“ in „Božjih stezic“: Stane Snoj.

